

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵਾ

ਪੀ ਐੱਮ ਸੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਸ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਮੰਗ-ਪੱਤਰ

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਤ (ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ)-ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਤ (ਸਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਗੱਜ)) ਵੱਲੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ 'ਰੋਸ ਵਿਖਾਵਾ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਖੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਾਹੀਂ, ਸਬਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੈਨਿਸਟਰ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਤ ਮੈਡਮ ਅਲਕਾ ਕਾਲੀਆ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਬਲਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ 3 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਗੈਰਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਕੂਲ ਬਾਣੇ ਦੇ ਪਿੱਛਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਸ਼ਹਾਦਤ, ਲੁੱਟਾਅ ਅਤੇ ਕਤਲੋਕਾ ਗੱਦਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹੋਏ 21, 42 ਅਤੇ 52 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਮਰਦ ਉੱਥੇ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦੌੜੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਬਲਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਨ ਨੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਨ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਣ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਫਾਂਸੀ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਸੁਖਵੰਤ ਕੌਰ ਵੱਜੋਂ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ), ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਬੀਮਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਬੰਨ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ (ਸਾ: ਜੀ: ਮੈਨੇਜਰ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ), ਡਾ: ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ (ਸਾ: ਵੈਟਨਰੀ ਅਫ਼ਸਰ), ਮੰਖਣ ਸਿੰਘ ਭੋਟੀਵਾਲਾ (ਸਾ: ਬੀ ਟੀ ਟੀ ਈ), ਮਾਸਟਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਜੋਂ, ਮਾਸਟਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਕ, ਮਾਸਟਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਤ, ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਈ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਨੰਨਾ, ਅਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁਠਾਲੀ, ਗੁਰਮੇਧ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾਂ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 12710 ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ: ਸੇਖਵਾਂ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਜਨਕ ਮਹਾਜਨ)-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ 12710 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਯੋਜਨਾ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਗਰੂ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਕਾਨੂੰਵਾਨ ਵਿਖੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਯੋਜਨਾ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਗਰੂ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਗੂਲਰ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਾਧਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹਰਕੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁੱਲ 997 ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦੇ ਆਰਥਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੇਖਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਜ) ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ (ਐ.ਐਸ.) ਮਮਤਾ ਖੁਰਾਣਾ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਈ ਟੀ ਓ ਨੇ 4.65 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਗਤ ਨਾਲ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਰੱਖੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਬਾਈਪਾਸ ਤੋਂ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ ਤੱਕ 40 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਚੌੜਾ

ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ (ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ)-ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖਲੀਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਲੇ ਸੜਕੀ ਹਦਾਇਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਮੰਤਰੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਈਟੀਓ ਨੇ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਵਿਖੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਸੜਕਾਂ ਜੋੜੀਆਂ ਸੜਕ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਬਾਈਪਾਸ ਤੋਂ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ ਤੱਕ ਲੋਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ 4.65 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਵਿਖੇ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ਨੂੰ 2 ਕਰੋੜ 75 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਗਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੜਕ ਆਰਜੀਵੀ ਦੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੰਗਾ ਪਾਰਕਿੰਗ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤਰਨਤਾਰਨ ਬਾਈਪਾਸ ਤੋਂ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ ਨੂੰ ਲੋਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੜਕ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਸੂਆ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਾਰਿਵਹਾਰੀ ਨਾ ਪਾ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੜਕ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਆਰਜੀਵੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਵਿਖੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਮਜੀਠਾ ਤੇ ਬਲਾਕ ਦਫਤਰ ਦਰਮਿਆਨ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੋੜਕਾਂ ਬਰਕਰਾਰ

ਮਜੀਠਾ (ਜਿੰਮਿ ਅਨੰਦ)-ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਮਜੀਠਾ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਪੱਛਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮਜੀਠਾ ਦਫਤਰ ਦਰਮਿਆਨ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਕਰਾਰ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਮਜੀਠਾ ਵਿਖੇ ਮਗਨਰੋਗ ਦੇ ਵੰਡਾਂ ਨਾਲ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਮਜੀਠਾ ਪਾਸ ਉਸ ਦਫਤਰ ਕੋਈ ਯੋਗ ਇਮਾਰਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬਲਾਕਾਂ ਪੁੱਛਾ ਤੱਕ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰੀਬ 12 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨੋਸ ਉਪਰਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾਂ ਵੀ ਮਗਨਰੋਗ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੰਬਾ ਖਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੱਸੇ ਪਿਛਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਵੈਸ਼ਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਾਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਬਲਾਕਾਂ ਪੁੱਛਾ ਤੱਕ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੀਤ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਮਜੀਠਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਿੱਛਾਂ ਭਾਰੀ ਬਰਸਾਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਲਾਕ ਦਫਤਰ ਮਜੀਠਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ

ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਮਜੀਠਾ ਤੇ ਬਲਾਕ ਦਫਤਰ ਦਰਮਿਆਨ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੋੜਕਾਂ ਬਰਕਰਾਰ।

ਕੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਕੀਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ

ਕਾਦੀਆਂ (ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ)-ਸਰਕਾਰੀ ਕੌਂਨਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿਖੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਟੈਂਟ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਆਨਲਾਈਨ ਰੋਗੂਲਰ ਆਰਡਰ ਵੱਡੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿਖੇ 41 ਅਧਿਆਪਕ ਪ੍ਰਵਾਈਡ, 11 ਆਈ ਟੀ ਟੀ ਐੱਚ 9 ਆਈ ਟੀ ਟੀ ਮੈਂਸਟਰ ਕੰਟੈਂਟ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਕਾਦੀਆਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂਗੋਵਾਲ, ਬੀਪੀਓ ਡਰਾਮੇ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿਥਵੀਲ ਡਾ. ਸੁਨੀਤਾ ਕੌਰ, ਅਫਵਾਨੀ ਵਰਮਾ, ਅੰਜੋ ਭੁਮਾਰ ਚੀਏ, ਮੈਡਮ ਬਾਬੀਤਾ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੋਗੂਲਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਵੱਡੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀਲ ਡਾ. ਸੁਨੀਤਾ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਰੋਗੂਲਰ ਹੋਏ

ਕਾਦੀਆਂ ਵਿਖੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ।

ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਸ਼ੇਰੀਲਾਂ ਤੇ ਨੇੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਜਨਕ ਮਹਾਜਨ)-ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਜੇਲ੍ਹ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਨੰਬਰ 8 ਦੀ ਕਿਆਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਂਟ ਸੈਮੋਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੀ ਪੈਂਡ ਵਾਲਾ ਕਿੱਟਾ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਬੈਠੀ ਲਾਵਾਰਿਸ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਬ੍ਰਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਸ਼ੇਰੀਲਾਂ ਤੇ ਨੇੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ।

ਰਾਣਾ ਸਿੰਘੂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ

ਝਾਲਾ (ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ/ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ)-ਕੋਬਾਈਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਡੋਰੀ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਸਿੰਘੂ ਜੋ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰਾਣਾ ਸਿੰਘੂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ।

ਹਲਕਾ ਦੀਨਾਨਗਰ ਦੇ 195 ਅਧਿਆਪਕ ਕੀਤੇ ਪੱਕੇ: ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ

ਦੀਨਾਨਗਰ (ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ)-ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਲਕਾ ਵਿਭਾਗ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਗੂਲਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ।

ਹਲਕਾ ਦੀਨਾਨਗਰ ਦੇ 195 ਅਧਿਆਪਕ ਕੀਤੇ ਪੱਕੇ: ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ।

ਮਨੀਪੁਰ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੌਲਨਾਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕਲੰਕ: ਰਾਏ

ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ (ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਮੁੱਲੀ)-ਮਨੀਪੁਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਥੇ ਦੇ ਰਾਜ 'ਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਾਅ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਬੀਜੇਪੀ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ ਉਥੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁ-ਬੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿਦਾਨਗਰ ਦਰਿਦਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂ ਤਾਂ ਗੋਈ ਮੀਡੀਆ ਮੱਥੇ ਦੇ ਪਾਲ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਤੇ ਜੱਥੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਝ ਪਬਲਿਕ ਹਾਇਦਰ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਸਮਾਜ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਠਾਉਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਮੋਬਾਇਲ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤਮੰਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਆਗਮੀ 2024 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਦਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਹਾਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਸੁਝਾਵਨ ਹੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਝੋਆਂ ਚਾਲਾਂ 'ਚ ਕਿੱਤੇ ਮੁੜ ਬਜਾ ਨਾ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਿਲਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬੱਲਾ, ਸਰਪੰਚ ਸਵਨਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਪੰਚ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਪੰਚ ਗੁਰਮੇਧ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਸਿੰਘ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਯੂਥ ਆਗੂ ਲਾਡੀ ਬਾਠ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਬੋਦਰ ਐਲਪ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮਨੀਪੁਰ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੌਲਨਾਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕਲੰਕ: ਰਾਏ।

ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਸੋਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ

ਸਰਾਂ ਆਮਾਨਤ (ਮੰਖਣ ਮਨੋਜ)-ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਸੋਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਵਿਭਾਗ ਡਾ. ਕਮਜੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਾਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਚਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਵਾਈਡਰ ਅਧਿਆਪਕ ਮਲਕੀਤ ਕੌਰ, ਜੋਧਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਰੋਮ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਦਿੱਤੇ ਪੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਪੱਕੇ ਕਰ ਗਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਅੱਜ ਤਾਂ 'ਕੱਚੇ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਤੁਰਾਫ਼ ਅੱਗੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਿੱਠਾ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਸੋਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ।

ਮਿਲੇਨੀਅਮ ਵਰਲਡ ਸਕੂਲ ਕੋਰੋ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੁਰਕਾ ਟੀਮ ਲਈ ਚੋਣ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ (ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ)-ਹਲਕਾ ਘਨੇਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਯਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਕੈਡਮੀ ਉਲਟਾ-ਘਨੇਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਸਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੌੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਕਾ ਲੀਗ ਕੈਂਪ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇਨੀਅਮ ਵਰਲਡ ਸਕੂਲ ਕੋਰੋ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥੀਵੀਲ ਮੁਕਤਾ ਤਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 18 ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਹਣ ਗੁਰਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਿ. ਮੁਕਤਾ ਤਰਨ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਰੋਜ਼ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੈਵਲ ਉਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ 'ਪਿੰਡੇ ਇੱਛੀਆਂ' ਗੇਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗ (ਆਸਮ) ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨਗੇ।

ਮਿਲੇਨੀਅਮ ਵਰਲਡ ਸਕੂਲ ਕੋਰੋ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੁਰਕਾ ਟੀਮ ਲਈ ਚੋਣ।

ਰੋਗੂਲਰ ਕੀਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਆਰਡਰ ਵੰਡੇ

ਅਜਨਾਨਾ (ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ)-ਅਜਨਾਨਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਬਲਾਕ 1 ਅਤੇ ਬਲਾਕ 2 ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 150 ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਗੂਲਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਜਨਾਨਾ ਦੇ ਬੀਪੀਓ ਚੌਢੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਬਲਾਕ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਕੋਟਲਾਵਾ ਦੇ ਹੋਡ ਅਧਿਆਪਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਜਨਾਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਇੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਵਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਵਿਨੋ ਗੁਮਰ, ਗੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਹੋਡ ਟੀਚਰ ਅਨੰਦ ਰੰਗਵਾਲ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵਿੱਚ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪਵਨਦੀਪ ਕੌਰ ਅਧਿਆਪਕ ਕੱਲਮਾਲਾ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ, ਪਵਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਦੀਪਕ ਕੌਰ, ਗੁਮਰ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਟੀ-ਕੋਟੀ ਪੱਨਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਵਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਕਵਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਾਰੋਹ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖ ਤੋਂ ਟੀਚਰ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਸਿਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਤਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਰਜਵੰਤ ਕੌਰ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੋਗੂਲਰ ਹੋਣ ਦੇ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਰੋਗੂਲਰ ਕੀਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਆਰਡਰ ਵੰਡੇ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ

ਝਾਲਾ (ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ/ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ) ਸਮਾਜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੀਡੀਪੀਓ ਮੈਡਮ ਨਿਵੇਦਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਝਾਲਾ ਖਾਮ ਵਿੱਚ ਹੌਲਪ ਕਮਜੀਰ ਕੋਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਈਸੀਸੀਐ ਵਿਦਵਾ ਮਨਾਇਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ ਸਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ।

ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਆਏ ਲੁਟੇਰੇ ਨੇ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਤੋਂ ਲੁੱਟੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ

ਭਿੰਬੀਵਿੰਡ/ਖਾਲੜਾ (ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਟਾ/ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਟਾ)-ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਆਏ ਲੁਟੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੱਢੇ ਗਏ। ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਆਏ ਲੁਟੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੱਢੇ ਗਏ। ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਆਏ ਲੁਟੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੱਢੇ ਗਏ। ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਆਏ ਲੁਟੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੱਢੇ ਗਏ। ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਆਏ ਲੁਟੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੱਢੇ ਗਏ।

ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਆਏ ਲੁਟੇਰੇ ਨੇ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਤੋਂ ਲੁੱਟੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ।

ਕਿਸਾਨਾਂ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਮਾੜਾ ਕਰਗੀ ਯੋਗ ਉਪਰਾਲਾ: ਪੰਡੋਰੀ

ਪਾਰੀਵਾਲ (ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿੱਕੀ)-ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਮਾੜਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੋਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਪਿੰਡ ਡੇਹਰੀਵਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਚ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਗਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਰਵਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵੈਸ਼ਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਯੂਨੀ

ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਫੁਕੀ ਅਰਬੀ

ਮਾਮਲਾ (ਆਤਮਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪੰਜਾਬ)-ਪਿਛਲੇ 14 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿੱਖ ਝੋਟੇ ਦੀ ਗਿਣਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰੋਸ ਪਰਨੇ ਦਾ ਰੁਝ ਬਦਲਦਿਆਂ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੋਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਰਬੀ ਫੁਕੀ ਕੇ ਪੁੱਲੇ ਆਮ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਜ਼ਰੂਰਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਿਲਾਵ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸੇ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀਆਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਸਨਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਸਪਣਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਕਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਚ ਆਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਬਾਝ ਕੇ ਲੋਕ ਮਾਰੂ

ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਮੁੱਖ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਪਿੱਛ ਪਿੱਛ ਰੋਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਵਿਰਲਪ ਕਰ ਕਰ ਅਧਮੋਈਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਹੋ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ। ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਂਝੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿੱਖ ਝੋਟੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਪਰਚੇ ਸਬੰਧੀ ਏ ਡੀ ਜੀ ਪੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਨਰੋਸ ਸੰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਬੰਦੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਸਮਗਲਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਪਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਦਾ ਡਰਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਹਾਰੇ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੜੀ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਸਤਤ ਤੋਂ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਰੋਕੂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਪਿੰਡ/ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹਲਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਬੀਆਂ ਫੁਕੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਸਮਾਇ ਤੇ ਜੋਗਾ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਮੌਰਚੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਗੇ।

ਪੈਰਾਮਾਉਟ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਚੀਮਾ ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ

ਭੀਖੀ (ਪਰਮਵੀਰ ਬਰਮਾ)-ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਪੈਰਾਮਾਉਟ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਚੀਮਾ ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਤਿੰਨ-ਪੰਜਾਬ ਨੇਵਲ ਯੂਨਿਟ ਐਨਸੀ ਸੀ ਥਨਿੰਡਾ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਲੈਟੀਨੈਂਟ ਕਮਾਂਡਰ ਦੀਪਕਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੇਵਲ ਯੂਨਿਟ ਦੇ 25 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ 'ਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਐੱਮ. ਡੀ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੁੱਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਧੀਕ ਠੀਕ ਨਾਲ ਬਤੀਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ

ਮਾਮਲਾ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਚਿੱਪ ਵਾਲੇ ਮੀਟਰ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਗਰਿੱਡ ਘੇਰਿਆ

ਜਗਰਾਉ (ਸੰਜੀਵ ਅਰੋੜਾ)-ਪਿੰਡ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਹਰੁਰ 'ਚ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਚਲਦੇ ਚਾਰ ਬਿਜਲੀ ਮੀਟਰ ਲਾਗੂ ਕੇ ਚਿੱਪ ਵਾਲੇ ਮੀਟਰ ਲਗਾਉਣ ਖਿਲਾਫ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਹਰੁਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਬਿਜਲੀ ਗਰਿੱਡ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇਕਤਾ ਡਕੋਦਾ ਦੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਬੱਸੁਵਾਲ, ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰੁਪੁਲਧ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਦਿਨ ਨਾਟ ਗਰਿੱਡ ਦਾ ਘਿਰਾਉ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਔੱਸ. ਡੀ. ਏ. ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਗੱਡ ਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਦੀ ਤੇ ਟੁੱਟਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਲਈ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਲ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਧਰਨਾ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਲਾਨਣ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰ ਦਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲਵਾਲ, ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਬੱਸੁਵਾਲ, ਪਿੰਡ ਵਿਕਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ, ਸਰਪੰਚ ਲੱਖਾ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਧਵੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਣੂਕੇ ਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰਵਾਲ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਐਕਸ਼ੀਅਨ ਰਾਏਕੋਟ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਨ 'ਚ ਆ ਕੇ ਸ਼ਾਇਕ 'ਤੇ ਬਲਦਿਆਂ ਭਲਕੇ ਚਿੱਪ ਵਾਲੇ ਮੀਟਰ ਲਾਗੂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲਗਾ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰਨਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਤਰਾਂ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਮੁਅੱਤਲ ਸ਼੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਪ੍ਰਮੋਟ ਡਾਕਟਰਵਾਜ)-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ (ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ) ਸੁਸ਼ੀਲ ਨਾਥ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਨਾਥ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੀਮਾ ਜੈਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਭਾਵ ਨਾਲ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਗਠਿਆਰਾਂ ਦੀ ਨੌਕ 'ਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਲੁੱਟਿਆ

ਮਲੋਟ (ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ)-ਸ਼ਹਿਰ ਨੌੜਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾਨੇਵਾਲਾ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਮਨੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰ ਸਵਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਗਠਿਆਰਾਂ ਦੀ ਨੌਕ 'ਤੇ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਕਦੀ ਖੋਹ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸਾਹਿਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਨਗਰੇਸ਼ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਾਮ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਉਹ ਮਨੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਦੁਕਾਨ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਠਿਆਰ ਦਿਹਾ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਏ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਕਦੀ ਖੋਹ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐੱਸ. ਪੀ. ਕਮਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੁੱਟ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੱਜਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਰੱਖਿਅਕ ਵਿਦਵਾ ਮਨਾਇਆ

ਜਗਰਾਉ (ਅਮਿਤ ਖੱਨਾ)-ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਤੀਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਸਰਵਹਿਤਕਾਰੀ ਵਿੱਦਿਆ ਮੰਦਿਰ ਸੀ. ਸੇ. ਸਕੂਲ ਜਗਰਾਉ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਰੱਖਿਅਕ ਵਿਦਵਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲੂ ਨਰੁਲਾ ਦੀ ਜੋਗ ਅਗਵਾਈ ਅਧੀਨ "ਵਿਸ਼ਵ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਰੱਖਿਅਕ ਵਿਦਵਾ" ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਿਦਵਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਾਂ ਸਰਸਵਤੀ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਰ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸੁਮਨ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦਵਾ ਹਰ ਸਾਲ 28 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਗਾਹਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਤੀਰੀਕੀ, ਚੌਥੀ ਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਵਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣਤ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਮੋਲਾ ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮਾਂਗੋਵਾਲ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਬਰਤਨ ਭੇਟ

ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ (ਬਲਵਿੰਦਰ ਵਜੀਰਕੇ, ਮੁਦੀਪ ਲੋਗਰਾ)-ਭਾਈ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅੰਤਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਵਿਦਾਸ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਮਾਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਰਤਨ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਮੇਟੀ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਾਤ-ਪਾਤ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸਵੇਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਮੇਟੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਬਣ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਬੜ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨ

ਅਮਲੋਰ, ਮੰਗੋ ਗਿਰੀਯਾ (ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਚਰਨ ਉਪਲ)-ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਟਕਾ ਲੱਗਾ, ਜਦੋਂ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਥਾਲ ਜੰਸਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਵਰਮਾ, ਬਿੱਲਾ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਬੜ ਨੇ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹਰ ਸਹਿਬੰਧ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਅਬੇਕ ਸ਼ਰਮਾ)-ਆਰ ਐੱਸ ਡੀ ਕਾਲਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਨ ਟੀਚਿੰਗ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਸੈਂਟਰ ਵਿਕਾਈ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੇਨ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਿਲਾਵ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪ੍ਰ. ਰਜੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਨਾਨ ਟੀਚਿੰਗ ਕ੍ਰਮਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਟੀਚਿੰਗ ਵਿਕਾਈ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਕਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਅਚਾਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਪੁਰਜੋਰ ਬਖ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਨ ਟੀਚਿੰਗ ਕਰਮਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਵਾਂ ਪੈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਾਲਜ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਦਰ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ

ਮਨੀਪੁਰ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਂਡਲ ਮਾਰਚ

ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ (ਸ਼ੋਕੀ ਬਰਮਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ)-ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਖੇ ਫਿਰਕੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਮਨੀ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰ ਸਵਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਗਠਿਆਰਾਂ ਦੀ ਨੌਕ 'ਤੇ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਕਦੀ ਖੋਹ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸਾਹਿਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਨਗਰੇਸ਼ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਾਮ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਉਹ ਮਨੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਦੁਕਾਨ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਠਿਆਰ ਦਿਹਾ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਏ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਕਦੀ ਖੋਹ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐੱਸ. ਪੀ. ਕਮਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੁੱਟ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੱਜਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਤੁਲਸੀ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ

ਸਮਾਣਾ (ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਗੁਰਪਿਆਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲ)-ਸਥਾਨਕ ਤਹਿਸੀਲ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਸਮਾਣਾ ਵੱਲੋਂ ਤੁਲਸੀ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਜੋਗਿਆਰ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਉਪਗਾਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਤੁਲਸੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਬੜਾ ਸੁੱਭ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸੁੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤੁਲਸੀ ਦਾ ਪੱਤਾ ਰੋਸ਼ਨਾ ਸੰਵੇਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪਦਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੋਲਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਬੁੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਵੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੈਂਬਿਜ਼ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲ 'ਚ ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ

ਕੋਟ ਏਸ਼ ਖਾਂ (ਅਰੋੜਾ)-ਕੈਂਬਿਜ਼ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਦੁਰਦਰਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਗੁਰਮੀਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਸ਼ਬਲੀ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜਿੱਥੇ ਮੰਡਮ ਨੇ ਡਾ. ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ, ਦੋਸ਼ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਭਿੰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਟੁੱਟ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਕੂਲ 'ਚ ਡਾ. ਕਲਾਮ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੀ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਡਾ. ਏ. ਪੀ. ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੀ ਯਾਦ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ, ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੀ ਬਰਸੀ ਨੇ ਕੈਂਬਿਜ਼ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦੁਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਟੀਚਿੰਗ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਵੇਂ ਪੈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਸੰਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਲਦ ਜਾਰੀ ਕਰੇ : ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਯੂਨੀਅਨ

ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਨਾਨ ਟੀਚਿੰਗ ਕ੍ਰਮਕਾਰੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਨਮਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੇਵੇਂ ਪੈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ 1 ਜਨਵਰੀ 2016 ਤੋਂ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੇ ਹਲਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 7 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਰਨਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੋਸ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸੈਕਟਰੀ ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਇਲਾਹਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਨੀਅਰ ਕੁਮਾਰ, ਯੋਗੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ, ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਪੱਤਰ

ਅਮਲੋਰ (ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ) ਹਲਕਾ ਅਮਲੋਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰੀ ਬਤਿੰਗ ਨੂੰ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਮਲੋਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਖਰੜੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੰਜਾਬ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਔਲਖ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਡਵੋਕੇਟ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਾਰ ਕਾਉਂਸਲ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਐਕਟ ਡਰਾਫਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ

ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਲਕਾ ਵਾਸੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੱਸੀ ਸੋਹੀਆਂ ਵਾਲਾ

ਨਾਠਾ (ਵਰਿੰਦਰ ਵਰਮਾ)-ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਨਾਠਾ ਵੱਲੋਂ ਲਾਇਨਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਧਾਰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਹੁਣੇ ਵਾਲੇ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਕਲੱਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਭਾਸ਼ ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਗੈਰਾ ਇਨਕਲੋਵ ਪੁੱਛਾ ਵਿੱਚ 100 ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੱਸੀ ਸੋਹੀਆਂ ਵਾਲਾ (ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਿਲ੍ਹਾ ਯੋਜਨਾ ਕਮੇਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ) ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੱਸੀ ਨੇ ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਨਾਠਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਨਾਠਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੱਧ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਲਕਾ ਵਾਸੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਸੁਧਰੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੈਰਾ ਇਨਕਲੋਵ ਪੁੱਛਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੀਲੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਨਾਠਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਇਨ ਸੁਭਾਸ਼ ਸਹਿਗਲ, ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਸੋਨੀ ਸਿੰਘ, ਲਾਇਨ ਪ੍ਰਿੰਦਰ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ, ਲਾਇਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਾਸਲ, ਲਾਇਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਲਾਇਨ ਸਿੱਖ ਸਹਿਗਲ ਤੇ ਲਾਇਨ ਸੋਮ ਨਾਥ ਵੱਲ ਆਦਿ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਰਾਮਾ ਵਿਖੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਕੋਸ਼ਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਦਰਬਾਰ

ਬਠਿੰਡਾ (ਪਰਵਿੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਰਾਮਾ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚ-ਤਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਐੱਸ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨ ਗਰਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਗੁਲਨੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨ ਗਰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਬਿੱਤ ਸਥਿਤ 'ਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਕੋਸ਼ਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਗੁੰਝਾਗਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜਟਾਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਡੀ

ਜੇ ਕੇ ਐੱਸ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਗੁਰੂ ਹਰਸਾਹਿਬ (ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ)-ਜੇ ਕੇ ਐੱਸ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ੋਪਾਇਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸੀਟ ਬੈਲਟ ਤੇ ਹੈਲਮਟ ਪਹਿਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬੈਚਰਾ ਕਰਾਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਨਾ ਚਲਾਉਣਾ ਆਦਿ ਨਿਯਮ ਦੱਸੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੁਖਮੀ ਮੀਨੂ ਮੱਗਾ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤੇ ਦੁਜਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸਭ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਭਾਕਿਯੂ (ਏਕਤਾ) ਡਕੋਦਾ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਰੁਕਵਾਈ

ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਫੌਰੀ ਖਤਮ ਕਰੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਜ਼ੀ ਪਰਨੇਟ, ਬੈ-ਨਾਮੇ ਤੇ ਫੁੱਟ ਇਕਰਾਰਨਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਹਤ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਲਏ ਸੈਂਪਲ

ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ, (ਓ ਪੀ ਰਾਣਾ) - ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਮਲ ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਵਟ ਮੁਕਤ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਹਤ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ. ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਚੈਂਕਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ 14 ਸੈਂਪਲ ਲਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟਯੋਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮਿਲਾਵਟਯੋਗੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਫੂਡ ਸੇਫਟੀ ਤੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਐਕਟ-2006 ਤਹਿਤ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੇਗਲ ਤੇ ਸਿਹਤਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਹਤ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਯਸ਼ਪਾਲ ਐਂਡ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਹਤ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ. ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਚੈਂਕਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ 14 ਸੈਂਪਲ ਲਏ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜਨ ਭਲਾਈਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰੀਬ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ : ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, (ਬਿਜ਼ਨਸ ਗਰਗ) - ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਨ ਭਲਾਈਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰੀਬ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਨ ਭਲਾਈਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰੀਬ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਨ ਭਲਾਈਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰੀਬ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਸ਼ਿਵਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ 'ਮੈਂਗੋ ਡੇ' ਮਨਾਇਆ

ਨੁਕਮਿਲ (ਬਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਾਲੀ) - ਸ਼ਿਵਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਨਰਸਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ "ਮੈਂਗੋ ਡੇ" ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਐਂਬ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਆਏ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ "ਐਂਬ" ਉੱਪਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਤੇ ਨਾਚ-ਗਾਣਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਐਂਬ ਅਤੇ ਐਂਬ ਤੋਂ ਗੱਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਖਾਧੀਆਂ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਨਮ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ ਅਮਨਦੀਪ ਪਾਠਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਹੌਰ ਵਧਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ, ਨੰਗਾ ਸ਼ੋਮਾ ਸੁਨੌਰਾ, ਅਰਚਨਾ ਸੁਨੌਰਾ, ਅਦਿਤੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਟਾਫ਼ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਸ਼ਿਵਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ 'ਚ ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ

ਨੁਕਮਿਲ (ਬਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਾਲੀ) - ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਗਿਲ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਜਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾਚ-ਗਾਣਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ ਵਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਨਮ ਪਾਠਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਸ ਵੀ ਉੱਚ ਦਿਨ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸੀਨਾ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ - ਜੈ ਕਾਰ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਗੂੰਜ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਜਸਲੀਨ, ਅਰੁਣਜੀਤ, ਮਾਨਸ, ਲਕਪੀਤ, ਅਮਿੱਤ, ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ, ਮਨਜੋਤ, ਨੀਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ, ਹਰਵਿੰਦਰ, ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼, ਸ਼ਕਸ਼ਮ, ਜਸਨ, ਵੈਸ, ਨਵਜੀਤ, ਗੀਮਾ ਅਤੇ ਹਰਮੀਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸੀ ਐੱਚ ਸੀ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ

ਵਿਲੋਂ (ਨਿਰਮਲ) - ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਜਲੰਧਰ ਡਾ.ਨਰਨ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਗਰ ਦੀ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬਿਮਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ.ਅਮਿਤਾ ਲੂਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਦਿਵਸ ਦਾ ਥੀਮ 'ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਜਿਗਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ' ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਿਗਰ ਦੀ ਸਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਨੁਸਾਰ 3 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਬਾਦੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਸਰਗਮਿਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਆਰਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਲੱਖ ਲੱਖ 76 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬੀ ਜਾ ਸੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ.ਮਮਤਾ ਗੋਤਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਜਿਗਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਏ, ਬੀ, ਸੀ, ਡੀ, ਏ, ਪੀ, ਪੀਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬੀ ਤੇ ਸੀ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜਿਕ ਸੂਖੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਟੈਟੂ ਕਰਵਾਉਣ, ਸਿਨਾਂ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਏ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਖੂਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ, ਸੁਈਚੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿੱਝੇ ਆਦਿ ਨਾਲ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬੀ ਜਾ ਸੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ.ਮਮਤਾ ਗੋਤਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ

ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਮੋਮਰੀਅਲ ਜਨਤਾ ਕਾਲਜ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ ਕੌਂਸਲਰ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਲਜ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਮ.ਐੱਓ. ਏ. ਚੁੱਠਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਚੌਧਰੀ ਸ਼ਹਿਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ 'ਤੇ ਕਈ ਪੰਖਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਖੜਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਵਾਜ਼ ਬਲਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਪਾਠਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਉਠੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਾਰ ਐਮ.ਐੱਓ. ਏ. ਚੁੱਠਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤੀ ਸੋਢੀ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਸਨ। ਹਮਦ ਪਿਆਰੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਕੇ ਭਰਵਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਸਨ। ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿਖੇ

ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਦਰਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਆਗਮ ਹੋਣ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਮਾਹਿਪਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਪਾਲ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਮੋਖਰ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਸਮੂਹ ਕਾਲਜ ਸਟਾਫ਼, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲੱਭੂ ਵੱਡੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰੇ : ਜੀ ਟੀ ਯੂ

ਜਲੰਧਰ (ਬੈਲੀ ਐਲਬਰਟ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਮਹਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਗਤਾ ਸਟੇਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕੱਚਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਗੋਰਮਿੰਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਸਰਕ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਅਮਨਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਜਗਜੀਤ ਮੋਹਾਲੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਤਿੱਖੇ ਰੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰੀਕ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮ, ਬਰੀਕ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਤਨਖਾਹ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਗੂਲਰ ਕਰਿਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੁੱਲ ਦੀ ਚੌਠੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਬਾਕੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭੁਤਬਾ ਘਟਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਦਿਆਂ 18-20 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਤੁਰਬਾ ਘਟਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਗੂਲਰ ਕਰਨ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਤੋੜਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤੋਂ ਰੋਗਿਯਾ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਠਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੱਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮਜਬੂਰੀ 'ਚ ਤਨਖਾਹ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੁੱਖ-ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਗੱਜ-ਵੱਜ ਵੇਚਿਆ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਗੂਲਰ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰੀਕ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਜਰੀਵਾਲ ਮਾਰਕਾ ਵੰਗ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੀ ਨਵੀਂ

ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਕਲੰਕ : ਬਿੱਜੇ

ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਮੋਮਰੀਅਲ ਜਨਤਾ ਕਾਲਜ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ ਕੌਂਸਲਰ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਲਜ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਮ.ਐੱਓ. ਏ. ਚੁੱਠਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਚੌਧਰੀ ਸ਼ਹਿਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ 'ਤੇ ਕਈ ਪੰਖਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਖੜਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਵਾਜ਼ ਬਲਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਪਾਠਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਉਠੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਾਰ ਐਮ.ਐੱਓ. ਏ. ਚੁੱਠਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤੀ ਸੋਢੀ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਸਨ। ਹਮਦ ਪਿਆਰੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਕੇ ਭਰਵਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਸਨ। ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿਖੇ

ਰੈਪਟਾਈਟਸ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਂਚ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ

ਮੋਹਾਲੀ, (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)- ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਜੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਡਾ. ਮਹਿੰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਦਿਵਸ " ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਜਿਗਰ " ਥੀਮ ਤਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਜਿਗਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਇਰਸ ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜਿਕ ਖੂਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀ ਦਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਸਜਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਮੇਂ, ਖੂਨ ਦਾ ਟੈਸਟ ਮੌਕੇ, ਗਰਭਵਤੀ ਐਂਡ ਟੈਟੂ, ਟੈਟੂ ਖੁਦਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਇਪੋਟੈਂਸ਼ਨ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਚਲਾ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਪੀਡੀਮੀਓਲੋਜਿਸਟ ਡਾ. ਸ਼ਿਲੋਂਕ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀ ਦਾ ਇਲਾਜ, ਬੋਲਾਈਨ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਵਾਇਰਲ ਲੋਡ ਟੈਸਟ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚ ਮਹਿੰਸ਼ ਆਪਣਾ ਮੁਫਤ

ਸ਼ਹੀਦ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਅਮਿੱਟ ਯਾਦਾਂ ਛੱਡਦਾ ਸੰਪੰਨ

ਮਹਿਮਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨਡਾਲੋ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਖੋੜਾ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਤੂ ਤੇ ਉਪ ਜੇਤੂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਭਾਨਸੀਵਾਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੋਖਵਾਲਾ, ਸ਼ਾਬਾ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਡਾਲੋ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਭਾਮ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਪਾ, ਸ਼ਾਈ ਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਮਾ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਟ੍ਰੇਡ ਪੇਂਡਿਤ, ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਕਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾਰਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਸੁਵਦਾਰ ਚੰਦ, ਰੂਪੀ ਸਿੰਘ, ਸਰਗ ਨਡਾਲੋ, ਕੀਰਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਸਿੰਘ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਨੂੰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿਹੂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਬੱਬੂ, ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਗੰਪੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੌਜੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸੈਣੀ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅੰਬਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਰਜੋਈ ਖੋੜਾ, ਸ਼ਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੌਰਿੰਦਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮਹਿਮਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨਡਾਲੋ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਖੋੜਾ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਤੂ ਤੇ ਉਪ ਜੇਤੂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਭਾਨਸੀਵਾਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੋਖਵਾਲਾ, ਸ਼ਾਬਾ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਡਾਲੋ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਭਾਮ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਪਾ, ਸ਼ਾਈ ਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਮਾ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਟ੍ਰੇਡ ਪੇਂਡਿਤ, ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਕਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾਰਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਸੁਵਦਾਰ ਚੰਦ, ਰੂਪੀ ਸਿੰਘ, ਸਰਗ ਨਡਾਲੋ, ਕੀਰਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਸਿੰਘ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਨੂੰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿਹੂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਬੱਬੂ, ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਗੰਪੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੌਜੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸੈਣੀ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅੰਬਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਰਜੋਈ ਖੋੜਾ, ਸ਼ਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੌਰਿੰਦਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਰੈਪਟਾਈਟਸ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਂਚ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ

ਮੋਹਾਲੀ, (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)- ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਜੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਡਾ. ਮਹਿੰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਦਿਵਸ " ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਜਿਗਰ " ਥੀਮ ਤਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਜਿਗਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਇਰਸ ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜਿਕ ਖੂਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀ ਦਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਸਜਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਮੇਂ, ਖੂਨ ਦਾ ਟੈਸਟ ਮੌਕੇ, ਗਰਭਵਤੀ ਐਂਡ ਟੈਟੂ, ਟੈਟੂ ਖੁਦਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਇਪੋਟੈਂਸ਼ਨ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਚਲਾ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਪੀਡੀਮੀਓਲੋਜਿਸਟ ਡਾ. ਸ਼ਿਲੋਂਕ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀ ਦਾ ਇਲਾਜ, ਬੋਲਾਈਨ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਵਾਇਰਲ ਲੋਡ ਟੈਸਟ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚ ਮਹਿੰਸ਼ ਆਪਣਾ ਮੁਫਤ

ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਪੀਲੀਆ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਲੱਛਣ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਹਲਕਾ ਬੁਖਾਰ, ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਦ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਲਿਊਟੀਆ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਨਾ ਲੱਗਣਾ ਆਦਿ ਲੱਛਣ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਿਗਰ ਦੀ ਸੰਜਿਸ਼ ਅਤੇ ਜਿਗਰ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਬੀ ਦਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਮੁਫਤ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ. ਵਿਜੇ ਭਗਤ, ਮੋਹਨੀਮਾ ਮਾਰ ਡਾ. ਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਲਿਵਰ ਮਾਰ ਡਾ. ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਮ ਸੀਐੱਚ ਆਫ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾਰ, ਮੀਓਆ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੈਣੀ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਦਸਵੀਂ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੂਰਵਕ ਮਨਾਇਆ

ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗਿਆਨੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਚਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਡਫਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੋਂ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਕਮਲ ਸਿੰਘ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੀ ਇਨਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਚਾਡੀ ਜਥਾ, ਭਾਈ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾਰਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਬ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਪਟਿਆਲਾ, ਬੀਬੀ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਨੂੰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿਹੂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਬੱਬੂ, ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਗੰਪੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੌਜੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸੈਣੀ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅੰਬਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਰਜੋਈ ਖੋੜਾ, ਸ਼ਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੌਰਿੰਦਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗਿਆਨੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਚਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਡਫਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੋਂ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਕਮਲ ਸਿੰਘ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੀ ਇਨਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਚਾਡੀ ਜਥਾ, ਭਾਈ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾਰਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਬ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਪਟਿਆਲਾ, ਬੀਬੀ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਨੂੰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿਹੂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਬੱਬੂ, ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਗੰਪੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੌਜੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸੈਣੀ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅੰਬਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਰਜੋਈ ਖੋੜਾ, ਸ਼ਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੌਰਿੰਦਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਗੀ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ

ਮੋਹਾਲੀ, (ਗੁਰਜੀਤ ਬਿੱਲਾ)-ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 70 ਸਥਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤਿਆ ਨਰਾਇਣ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਮਾਣਕੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਤੋਂ ਮੁੱਖਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਾਲੀ ਨੂੰ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਮੋਹਾਲੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬੋਲਸ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਵਰਮਾ, ਸੰਗਠਨ ਸਕੱਤਰ ਆਸ਼ੂ ਭੂਟ, ਮਹਿਲਾ ਮੰਡਲ ਨਿਰਮਲਾ ਗਰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਲਵੀ ਬੋਲਸ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤੀ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਕਰਮ ਡਰਮਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਸਮੀਤ ਨੇ ਐਮ ਐਸ ਪੀ ਮੋਹਾਲੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇਸ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰੇ : ਜੀ ਟੀ ਯੂ

ਨੁਰਮਿਲ (ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਾਲੀ)-ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਮਹਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤਗਾ ਸਟੇਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕੋਠਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਗੋਰਮਿਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰੋਹ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ ਮੋਹਾਲੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਤਿੱਖੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਗੈਰ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮਾਂ, ਬਗੈਰ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਕੱਚੇ ਤਨਖਾਹ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਿਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੂਟ ਦੀ ਫੇਰੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਆਗੂਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਰੁਤਬਾ ਘਟਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ

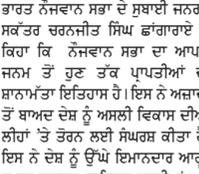
ਖੁਸ਼ੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਗੈਰ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ੀਵਾਲ ਮਾਰਕਾ ਢੇਰਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਿਸ਼ਮ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਿਰੋਧੀ ਨਵੀਂ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਲੰਟੀਅਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁੰਮਗਾਹਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਵਾਧਾ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਲਾਭਾਂ ਸਮੇਤ ਰੈਗੂਲਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸ਼ਿਯੋਗ ਨਾ ਗੁਣਾ ਫੜ ਕੇ ਰੱਖਣ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਹਾਇਕ ਪੈਸ ਸਕੱਤਰ ਕਰਨੇਲ ਫਿਲੋਰ ਸਮੇਤ ਤੀਬ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ, ਹਰਿੰਦਰ ਬਨਾਨਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਬਾਜਵਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਟੇ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰਵਾਲ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਅਮੀਵਾਲ, ਜਜਪਾਲ ਬਾਜਵੇ, ਹਰਿੰਦਰ ਬਨਾਨਾ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨਸਾ, ਸੁਭਾਸ਼ ਪੁਰੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੌਠੀ, ਬੌਧ ਰਾਜ, ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮੁਖ, ਦੇਵੀ ਇਲਾਹ, ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਪੁਲਕਿੰਦਰ ਹਰਮਾਨਪੁਰ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸੰਠਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਵਾਲ, ਦਿਲਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਜੀਤ ਬਰਾੜ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੋਸ ਰੈਲੀਆਂ

ਜਲੰਧਰ (ਰਾਜੇਸ਼ ਬਾਪਾ)- ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਬ ਭਾਰਤ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਾਂਗਰਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਖਾਨਾਮੰਡਾ ਚਿਤਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਲੀਜਾਂ 'ਤੇ ਤਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਘੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਗੂ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ, ਸਾਹਿਤਕ ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੌਮੀਤੀ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਉਲਟ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਅੱਜ ਇਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਆਸਾਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਬ ਭਾਰਤ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ

ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਥਿਤੀ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ : ਛਾਂਗਰਾਏ

ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬਹੁਜਗਾਰ ਜਵਾਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਗਾਈ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਨਾਏ ਭਾਵ ਗਰਾਟ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਰੰਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਨੇ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਅੱਜ ਇਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਆਸਾਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਬ ਭਾਰਤ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ

ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬਹੁਜਗਾਰ ਜਵਾਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਗਾਈ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਨਾਏ ਭਾਵ ਗਰਾਟ ਸਿੱਖ ਕੌਮੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਰੰਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਨੇ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਅੱਜ ਇਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਆਸਾਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਬ ਭਾਰਤ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ

ਮਨੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕਿਆ

ਕਾਲਾ ਸਿੱਖਿਆ (ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ)-ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਨਾਗੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹੋਏ ਅਪਮਾਨ ਦੀ ਸੋਝ ਸਥਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇੜੀ ਗਈਆਂ ਦੁਆਬਾ ਮੰਡੋਲੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾਕਟਰ ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਗਵਾਨ ਦਾਸ ਲਾਲਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਮਿਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਬੋਧੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਬਲਾਕ ਵਾਸ਼ਿਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਗਵਾਨ ਦਾਸ ਲਾਲਕਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਲਾਇਕੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਕਰ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਨਾਗੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਖ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੋਚਣ ਲਈ

ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਜ਼ਤ ਮਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਓ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਜ਼ਬੋਧੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਨਿੱਕੇ ਘਟਨਾ ਤੇ ਕੱਚੇ ਸਰਕਾਰ ਅਗਰ ਸਖਤ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗੀ ਤਾਂ ਜ਼ਬੋਧੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਉਤਰੇਗੀ ਡਾਕਟਰ ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਪੁਰਨ ਨਾਗੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖਿਆ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ ਸਬਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਉਧਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭੁੱਖਣ ਤੱਤਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭੁੱਖਣ ਜਾਂਚ ਹੋਵੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾ ਮਾਰੀ ਯੋਗ ਹੈ ਨਾ ਭੁੱਲਣਯੋਗ ਹੈ ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੰਡੋਲੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੌਮੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੁਖਦਾਇਕ ਘਟਨਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਬਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਾਗੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬੋਧੀ ਦੇ ਇਸ ਮਾਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਣ ਤੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੁਲਕਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਬੋਰ ਖਾਨ, ਸਤਪਾਲ, ਸੁਖੀਲ ਵਰਮਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੁਲਕਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਬਾਪਰ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਆਗੂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬੂਟੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ

ਆਚਾਪੁਰ (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ)- ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਰਫਤਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਅਧੀਨ ਅੱਜ ਲਾਇਨਜ਼ ਕਲੱਬ ਆਚਾਪੁਰ ਦੋਆਬਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਕਸਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਜੇਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ੀ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਹੇਠ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ ਸੱਤਰ ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਕਲੱਬ ਸਕੱਤਰ ਜੈਨੀ ਨਿੱਗੀ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਰਾਜੀਵ ਸਿੰਘਲਾ ਅਤੇ ਪੀ ਆਰ ਓ ਅੰਗਰਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸੁੱਚ ਰੱਖਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੱਜ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਰਾਜੀਪੁਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਡਮੁੱਡਾ ਵਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਰਫਤ ਨਾਲ ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅੱਜ ਕੁਝ ਬੂਟੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਭਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰੀਕਟ ਵੱਲੋਂ ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਕਸਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪੰਨੇਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਅਲਾਵਲਪੁਰ ਰੋਡ 'ਤੇ ਹਰਮੇਸ਼ ਲਾਲ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ

ਲਗਾਏ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਲਣ ਤੇ ਅੱਜ ਨਿੱਝ, ਔਲੇ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਹਰਮੇਸ਼ ਲਾਲ ਦਾ ਪੰਨੇਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲੱਬ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਜੀ ਵੀ ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਪਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਵੇਗਾ ਉਥੇ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬੂਟੇ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਾਨ ਆਮਾਹ ਅਤੇ ਸੁਬੋਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਲੱਬ ਦੇ ਉਦਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਇਨਜ਼ ਆਈ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦਸਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਰਘੁਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਵਰੀ, ਸੁਖੀਲ ਡੋਗਰਾ, ਖਬਕ ਸਿੰਘ, ਅਮਿਤਾਭ ਕਰਵਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਇਨਜ਼ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਛਿੰਦਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਰਹਮੇਸ਼ ਵੱਡਾ)- ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪਾਲ ਪਾਮੀ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ) ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਜੋ ਕਿ ਰਾਮਗੜੀਆ ਬਰਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇਕੀ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਕੀਤਾ ਉਥੇ ਹੀ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵੀ ਵਧਾਈ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਿਵਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਨਿੱਕੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਆ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ (ਸਰਪ੍ਰਸਤ), ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਿਵਰੀ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ (ਵਿਲਘ ਸੀ. ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਮਾਸਟਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਸੀ. ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ (ਸਿਲਘ (ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੈਕਟਰੀ), ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ), ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਸੱਗੂ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮਗੜੀਆ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਭਵਨ), ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ (ਕੋਸ਼ੀਅਰ), ਜੀਗੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੀਗੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਜਰਨਲਿਸਟ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਫਗਵਾੜਾ (ਗਮਨ ਸ਼ਰਮਾ)- ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਖੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੱਦਦ ਵਿਰੋਧ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਰਨਲਿਸਟ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਰਜਿ ਪੰਜਾਬ ਫਗਵਾੜਾ ਯੂਨਿਟ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਹਮਨ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਫਗਵਾੜਾ ਹੋਲੀਪੁਰ ਰੋਡ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੁਲਾਹ ਚੈਕ ਪੋਸਟ ਸੁਗਰ ਮਿੱਲ ਪੁਲ ਉੱਪਰ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤਪਤੀਆਂ ਫੜ ਸੋ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਮੂਹ ਕਲੱਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਵੱਲੋਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜੀਆਂ ਤਪਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਮਨੀਪੁਰ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਓ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕਲੋਕ, ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅੰਤਿ ਨਿੰਦਾਯੋਗ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਚੇ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਸਾਹ, ਮਨੀਪੁਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਖਤ ਤਨੁੱਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਘਿਨੌਣੀ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਿ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤੌਰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਲੋਗਨ ਲਿਖ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਹਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਹ ਕਰਨ

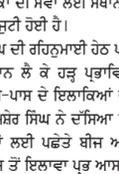

ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਸਾਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੁੱਢਲੇ ਵਾਗੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕੀ ਆਗੂ ਮਨੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਖੀਲ ਕਰਮਾ, ਅਲੱਖ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੀਵਨ ਕੁਮਾਰ ਸੰਘਾ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘੂ, ਅਸੀਸ ਗਾਂਧੀ, ਅਮਰ ਗਿੰਦਰਾਵੀ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਨੰਨੀਆ, ਸਤਪਾਲਕ ਸੰਘੂ, ਸ਼ਰਮ ਮਨੀਕਾ ਬੇਦੀ, ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ, ਪ੍ਰਿੰਸ, ਕਮਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਢਾਂਡੇ, ਲੱਖਵਿੰਦਰ ਲਾਲੀ ਅਨੌਲੀ, ਪ੍ਰੋ. ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਲਾਇਨ ਕਲੱਬ ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਇਨ ਇਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਲਾਇਨ ਚੇਤਨ ਲੱਖੀ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਆਸਰਾ ਦੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

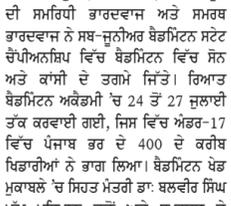

ਕੁਰਾਲੀ, (ਮੋਹਨ ਅੰਗਰਵਾਲ)- ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਭੂ ਆਸਰਾ ਦੀ ਟੀਮ ਹੁਣ ਵੀ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾਵੀ ਹੋਠ ਪੁਰ ਆਸਰਾ ਦੀ ਟੀਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਭਾਈ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਛੋਤੇ ਬੀਜ ਅਤੇ ਪਨੀਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਭੂ ਆਸਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪਨੀਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸੌ ਏਕੜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੰਜਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਂਡੂ ਪ੍ਰਭੂ ਆਸਰਾ ਦੀ ਟੀਮ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਲਈ ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਖੇਤਨੀ ਹੈ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਲਗਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੋ ਜੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਥੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਣਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅੱਖੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੁਰਾਲੀ, (ਮੋਹਨ ਅੰਗਰਵਾਲ)- ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਭੂ ਆਸਰਾ ਦੀ ਟੀਮ ਹੁਣ ਵੀ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾਵੀ ਹੋਠ ਪੁਰ ਆਸਰਾ ਦੀ ਟੀਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਭਾਈ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਛੋਤੇ ਬੀਜ ਅਤੇ ਪਨੀਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਭੂ ਆਸਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪਨੀਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸੌ ਏਕੜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੰਜਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਂਡੂ ਪ੍ਰਭੂ ਆਸਰਾ ਦੀ ਟੀਮ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਲਈ ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਖੇਤਨੀ ਹੈ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਲਗਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੋ ਜੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਥੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਣਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅੱਖੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਮਰਿਧੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਤੇ ਸਮਰਥ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਜਿੱਤੇ ਸੋਨ ਤੇ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਗਮੇ

ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਰਹਮੇਸ਼ ਵੱਡਾ)- ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਸਮਰਿਧੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਅਤੇ ਸਮਰਥ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਸਬ-ਜੂਨੀਅਰ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਸਟੇਟ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਵਿੱਚ ਸੋਨ ਅਤੇ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ। ਰਿਮਾਤ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਅਕੈਡਮੀ 'ਚ 24 ਤੋਂ 27 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ-17 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ 400 ਦੇ ਕਰੀਬ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਸਮਰਾਲਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲਵਾਲ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੁਪੀਆਣਾ ਸੁਰਜੀ ਮਲਿਕ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਪੁੱਜੇ। ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਅੰਡਰ-17 (ਲਕੜੀਆਂ) ਅਤੇ ਅੰਡਰ-17 (ਲਕੜੀ) ਸਿਗਲ ਅਤੇ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਦੇ ਮੈਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਹੋਟਾਰ ਧੀ ਸਮਰਿਧੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਸਿਗਲ ਅਤੇ ਡਬਲ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਸੋਨ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਸਮਰਥ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਮੈਚਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਅਤੇ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਅ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਸਮਰਿਧੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਅਤੇ ਸਮਰਥ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪੰਚਤ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਦੀਆਂ ਪੜਪੋਤੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਡਬ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਚਤ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਕੈਡਮੀ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਡਾਲੋਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਰਵਾਨਾ

ਮੋਹਟੀਆਣਾ (ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਗਰਨੀ)- ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨਿਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਸਮਾਗਮ ਨੰ 2, 3 ਤੇ 4 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਲੰਗਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਫਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਲਾਕਾ ਨਡਾਲੋਂ, ਮਾਹਿਲਪੁਰ, ਗੜ੍ਹਸੰਗਰ, ਚੰਬ

ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਾਰਾ ਆਖਰੀ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਨਵਾਂ ਸਮਾਨਾ ਐਤਵਾਰਤਾ

ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ ਸਭ ਖ਼ੱਬ ਸਕੀਨਾ
ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰੇ ਡੁੱਬਣ ਦੇ
ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਖ਼ੁਦਾ ਹੋਵੇਗਾ
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮਲਾਹ ਤਾਂ ਹੈ।
- ਜਗਵਿੰਦਰ ਜੋਧਾ

Regd. No : Pb/JL-123/2021-2023, (R.N.I.)-00068/57

ਜਲੰਧਰ : ਐਤਵਾਰ, 30 ਜੁਲਾਈ 2023

www.nawanzamana.in

ਕੀਮਤ 5.00 ਰੁਪਏ

ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਅਕਤਿਤਵ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਭਰੀ ਗੁਰਗਾਥੀ, ਡੱਬੀਆਂ ਜੁਗਾਥਾਂ, ਚੌਕ ਪੈਂਟ, ਚਿੱਟੀ ਕਮੀਜ਼, ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ, ਚਿੱਟਾ ਡਮਾਨ, ਚਾਬੀ ਵਾਲੀ ਘੜੀ, ਨਿੱਝ ਵਾਲਾ ਪੈੱਨ, ਐਟਲਸ ਸਾਈਕਲ, ਲੈਨਿਨ ਜਿੰਨੀ ਦਾਗੜੀ, ਉਨੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਛਾਂ, ਕੱਚੀ ਅੱਖ ਤੇ ਸੋਹਣਾ ਨੱਕ, ਦਿਲ ਦਰੁਸਤ, ਦੇਹੀ ਚੁਸਤ, ਸਦਾ ਕਾਇਮ, ਤਰਤ-ਫੁਰਤ, ਗੁੱਸਿਆਰ, ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਅਤੇ ਨਿਆਰਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਾਮਰੋਡ ਹੈ।

ਉਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਉਹ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਅੰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ, ਉੱਥੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਬਗੈਰ ਨਾ ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਨਾ ਪੀਰ, ਨਾ ਉਸਤਾਦ, ਨਾ ਸ਼ਰਿਕਾਰ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਸ਼ਤਦਾਰ। ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਅਸਲ ਮਨੁੱਖ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਬੋਕਾਰ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਗਿਆਨਾਈ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਬਗੈਰ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਬੋਲਬੱਧ ਬੋਝ ਨਾਲ ਭੱਰੇ, ਟੁੱਟੇ ਤੇ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਸਲ ਹੀ ਗਦੇ-ਗੁਜ਼ਰੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਭਾਣੇ ਅਸਲ ਮਨੁੱਖ ਉਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪੜ੍ਹਦਾ, ਲਿਖਦਾ, ਜੁਝਦਾ, ਲੜਦਾ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜੁਝਦਾ, ਲੜਦਾ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੇ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੜਿਆ, ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਖੱਬੀਖਾਨ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਡੱਬੀਖਾਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਡਰਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਦ ਨੱਥੇ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਦੇਹੀ ਦੇ ਸਮੇਤ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਅੱਜ ਵੀ ਤਰਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਸੁੱਖ-ਬੁੱਧ ਦੇ ਤਾਂ ਕਿਆ ਕਹਿਣੇ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦਾ, ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਏ-ਗਏ ਨੂੰ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਨਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਮੂੰਖ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਤਾੜਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬੋਲਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ। ਜਦ ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਵੇਂ ਲੱਗਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਲਾਲ ਸੁਰਖ ਸ਼ਬਦ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਬਜਾਏ ਡੱਠੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਣ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ 'ਤੇ ਏਨਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਵੀ ਇਵੇਂ ਦੱਸਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੱਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਰੰਗ-ਚੰਗ ਤੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸੇ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿੱਚ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਆਪ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਬ ਸ਼ਰਫ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮ-ਅਕਲੀ ਦੀਆਂ ਬਦਸੂਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਦੇਹ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਕਾਬਾ ਛਿੜ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਹਾਸੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਹਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਤਸਬੀਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ। ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਸਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਹੱਸਦਾ ਹੈ।

ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਟਾ ਪਜਾਮਾ, ਬੁਨੈਣ, ਸਿਰੋਂ ਨੰਗਾ ਤੇ ਖੱਸ। ਸਿਰ ਦੇ ਸਾਬਤ ਸਬੂਤੇ ਅਤੇ ਭਰਵੇਂ ਜੁੱਤੇ ਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਗਿੱਸੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਪਾਏ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰ ਤੱਕ ਦਰੇ-ਦਰੇ, ਤਰੀਕੇ-ਤਿਰਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਸੱਚ ਜਹਾਨ ਦੀ ਠੰਢ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੈ ਤੇ ਡਫਲ ਬੋਝ 'ਤੇ ਸੌਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੋਝ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਬਹਿਦਾ ਅਤੇ ਸੌਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਬੋਝ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋੜੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਹੋਰ, ਦੁਪਹਿਰੇ ਹੋਰ, ਸ਼ਾਮੀਂ ਹੋਰ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਹੋਰ। ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਮੁਖੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਪਈਆਂ ਮੁਖੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਵੇਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਨਿਕੀਆਂ-ਨਿਕੀਆਂ ਖੋਜੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਦੀ ਰੂਹ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੇ ਆਸਪਾਸ ਪਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹਦੇ ਤਬਲੇ 'ਚ

ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਉਡਾਰੂ ਘੋੜੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਸ ਉਹੀ ਸਾਹਅਸਵਾਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਦਰਮਿਆਨ ਸੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਜਦ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ, ਉਹਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਵੇਂ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਗੋਪੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹ ਗੋਪੀਆਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਲਈ ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੀ ਹਰ ਕਿਤਾਬ ਉਹਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਪਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਹੀ ਪੰਨਾ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨੇ ਅੰਡਰ-ਲਾਈਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ ਜਿਹਨੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਹਰ ਇਬਾਰਤ ਨੂੰ ਗੰਠ ਕੇ ਅਤੇ ਤੁੰਨ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਹਦੇ ਮੱਜੇ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੇ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਣ। ਦੋਵੇਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਖੋਜੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਡਰਲਾਈਨ ਕਰ-ਕਰ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਹਦਾ ਉਹਨੂੰ ਅਰਥ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ। ਉਹਦੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਕਿਤਾਬ ਡੱਕੀ-ਫੋਕੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨੇ ਗਿਰੀ ਕੱਢ ਲਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਾਰਾ ਅਰਥ ਨਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਸੱਫੇ।

ਉਹਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੋਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਾਮਰੋਡ ਹੈ ਵੀ? ਉਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਕਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਹਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ? ਉਹਨੇ ਗੀਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਗਾਇਣ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮਦਾਰ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਹਿਤ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਿਆ।

ਉਹ ਬੜਾ ਬੌਲਿਹਾਰੀ ਗੱਲਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਦਾ ਬਸ ਏਨਾ ਹੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਗੱਲ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਗਿੱਟੇ-ਗੋਠੇ ਨਾ ਭੇਨੇ, ਪਰ ਉਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਜਾਂ ਰਕਰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ। ਨਾ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਤੇ ਨਾ ਉਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਅੱਧ-ਵਿਚਕਾਰ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਲਾਉਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦਾ ਧਰਮ ਹੋਵੇ। ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਹਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਬਗੈਰ ਹਿੱਲਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਜਿੰਨਾ ਵਿਦਵਾਨ ਗੱਲਕਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ 'ਵਿਹਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ' ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਦਿਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਉਹਦਾ ਜਨਮ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਹੋਇਆ। ਉਹਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁੰਝੀ ਸਨ ਤੇ ਸੋਢਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ ਆ ਗਏ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁੰਝੀ ਲੱਗ ਗਏ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸ਼ਾ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ, ਜਿਹਦਾ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸ਼ਾ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਬੱਚੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਸੁਆਨੀ ਕੀ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਉਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਔਲਾਨਨਾਮਾ ਹੀ ਰਹੀ।

ਬੋਲਕੇ ਉਹਦਾ ਬਾਪ ਕਿਸੇ ਨਾ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਏਨੇ ਬੋਲਿਹਾਰੀ ਅਤੇ ਬੋਲੇਣ ਹੋਣੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਤੇ ਆਪੁਰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਕੇ ਵਜ਼ੀਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਗੁੰਝੀਆਂ ਨੂੰ ਏਨੇ ਗੀਣੇ ਤੇ ਨਿਤਾਣੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਚਾਰੇ ਗੁੰਝੀ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮਖੌਟੇ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁੰਝੀ ਬਣੇ ਗੁੰਝੀ ਦੀ ਦੁਰਦਾਸ਼ਾ ਤੇ ਮਨੋਦਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਦੋ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਗੁੰਝੀ' ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ। ਗੁੰਝੀ ਬਾਪ ਦੀ ਮਨੋਦਾਸ਼ਾ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ

ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਗੋ-ਰੋਸੇ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹਨੂੰ ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਤਖੱਲਸ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪੱਸੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਉਦਯੁਕ ਦਾ ਮਾਹਰ। ਉਹਦਾ ਦਾ ਉਹ ਏਨਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਲਤ ਉਚਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਉਹਨੂੰ ਅੱਝੇ ਨੂੰ ਕੰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਐਝੇ ਨੂੰ ਕੰਨਾ ਲਾ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਤੱਕਣਗੇ?

ਕੋਈ ਕੀ ਜਾਣੇ ਕਿ ਉਹਨੇ ਕਿਹਦਾ-ਕਿਹਦਾ, ਕਿੰਨਾ ਦਰਦ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਉਹਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ, ਜਿਹੜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਖੁਦ ਉਹਨੇ ਆਪ ਹੀ ਭੁਗਤੀ ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਚੁਕਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਾਂ ਆਇਆ, ਜਦ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹਰ ਗਮ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮ ਨੂੰ ਨਾਸੂਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਰਜ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਏਨਾ ਸਿਦਕਵਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਜਿੰਨਾ ਸਿਦਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਏਨਾ ਸਿਰਫੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਸਿਰਫ ਨੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਇੱਟ ਵਰਗਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਹਨੂੰ ਉਹ ਉਹਨੇ ਮੰਨਦਾ।

ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ। ਉਹਨੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ, ਸ਼ਿਵ ਭੁਆਰ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਉਦਾਸੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਾਥ ਨਾਲ ਗਲਾਸੀ, ਮੀਸੇ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਬਲਿਸ਼-ਮੁਥਾਹੱਸੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰੰ. ਮੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਵੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲਿਆ ਸਕੀ। ਜਿਹੜਾ ਕਵੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਭੁਮਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ੋਅ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕੋਈ ਖੜਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪਣਾ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੂਹੇ ਕੁਤਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਜਿਹਾ ਤੰਗ-ਦਿਲ ਜਾਂ ਤੰਗ-ਦਸਤ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ

ਸੱਤਪਾਲ ਭਾਂਗ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਭੈਅ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਬਖ਼ਰ ਹੈ। ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਰ ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਛੱਡ ਲਈ, ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਪਠੇ ਪਠੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਖ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕਣਗੇ? ਅਗਰ ਚੁੱਕ ਵੀ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਅੱਖ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਤੱਕਣਗੇ?

ਕੋਈ ਕੀ ਜਾਣੇ ਕਿ ਉਹਨੇ ਕਿਹਦਾ-ਕਿਹਦਾ, ਕਿੰਨਾ ਦਰਦ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਉਹਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ, ਜਿਹੜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਖੁਦ ਉਹਨੇ ਆਪ ਹੀ ਭੁਗਤੀ ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਚੁਕਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਾਂ ਆਇਆ, ਜਦ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹਰ ਗਮ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮ ਨੂੰ ਨਾਸੂਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਰਜ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਏਨਾ ਸਿਦਕਵਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਜਿੰਨਾ ਸਿਦਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਏਨਾ ਸਿਰਫੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਸਿਰਫ ਨੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਇੱਟ ਵਰਗਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਹਨੂੰ ਉਹ ਉਹਨੇ ਮੰਨਦਾ।

ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ। ਉਹਨੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ, ਸ਼ਿਵ ਭੁਆਰ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਉਦਾਸੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਾਥ ਨਾਲ ਗਲਾਸੀ, ਮੀਸੇ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਬਲਿਸ਼-ਮੁਥਾਹੱਸੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰੰ. ਮੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਵੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲਿਆ ਸਕੀ। ਜਿਹੜਾ ਕਵੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਭੁਮਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ੋਅ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕੋਈ ਖੜਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪਣਾ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੂਹੇ ਕੁਤਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਜਿਹਾ ਤੰਗ-ਦਿਲ ਜਾਂ ਤੰਗ-ਦਸਤ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ

ਸੱਤਪਾਲ ਭਾਂਗ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਭੈਅ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਬਖ਼ਰ ਹੈ। ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਰ ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਛੱਡ ਲਈ, ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਪਠੇ ਪਠੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਖ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕਣਗੇ? ਅਗਰ ਚੁੱਕ ਵੀ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਅੱਖ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਤੱਕਣਗੇ?

ਕੋਈ ਕੀ ਜਾਣੇ ਕਿ ਉਹਨੇ ਕਿਹਦਾ-ਕਿਹਦਾ, ਕਿੰਨਾ ਦਰਦ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਉਹਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ, ਜਿਹੜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਖੁਦ ਉਹਨੇ ਆਪ ਹੀ ਭੁਗਤੀ ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਚੁਕਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਾਂ ਆਇਆ, ਜਦ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹਰ ਗਮ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮ ਨੂੰ ਨਾਸੂਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਰਜ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਏਨਾ ਸਿਦਕਵਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਜਿੰਨਾ ਸਿਦਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਏਨਾ ਸਿਰਫੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਸਿਰਫ ਨੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਇੱਟ ਵਰਗਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਹਨੂੰ ਉਹ ਉਹਨੇ ਮੰਨਦਾ।

ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ। ਉਹਨੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ, ਸ਼ਿਵ ਭੁਆਰ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਉਦਾਸੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਾਥ ਨਾਲ ਗਲਾਸੀ, ਮੀਸੇ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਬਲਿਸ਼-ਮੁਥਾਹੱਸੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰੰ. ਮੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਵੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲਿਆ ਸਕੀ। ਜਿਹੜਾ ਕਵੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਭੁਮਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ੋਅ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕੋਈ ਖੜਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪਣਾ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੂਹੇ ਕੁਤਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਜਿਹਾ ਤੰਗ-ਦਿਲ ਜਾਂ ਤੰਗ-ਦਸਤ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ

ਸੱਤਪਾਲ ਭਾਂਗ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਭੈਅ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਬਖ਼ਰ ਹੈ। ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਰ ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਛੱਡ ਲਈ, ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਪਠੇ ਪਠੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਖ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕਣਗੇ? ਅਗਰ ਚੁੱਕ ਵੀ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਅੱਖ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਤੱਕਣਗੇ?

ਕੋਈ ਕੀ ਜਾਣੇ ਕਿ ਉਹਨੇ ਕਿਹਦਾ-ਕਿਹਦਾ, ਕਿੰਨਾ ਦਰਦ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਉਹਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ, ਜਿਹੜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਖੁਦ ਉਹਨੇ ਆਪ ਹੀ ਭੁਗਤੀ ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਚੁਕਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਾਂ ਆਇਆ, ਜਦ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹਰ ਗਮ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮ ਨੂੰ ਨਾਸੂਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਰਜ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਏਨਾ ਸਿਦਕਵਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਜਿੰਨਾ ਸਿਦਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਏਨਾ ਸਿਰਫੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਸਿਰਫ ਨੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਇੱਟ ਵਰਗਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਹਨੂੰ ਉਹ ਉਹਨੇ ਮੰਨਦਾ।

ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ। ਉਹਨੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ, ਸ਼ਿਵ ਭੁਆਰ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਉਦਾਸੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਾਥ ਨਾਲ ਗਲਾਸੀ, ਮੀਸੇ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਬਲਿਸ਼-ਮੁਥਾਹੱਸੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰੰ. ਮੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਵੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲਿਆ ਸਕੀ। ਜਿਹੜਾ ਕਵੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਭੁਮਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ੋਅ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕੋਈ ਖੜਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪਣਾ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੂਹੇ ਕੁਤਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਜਿਹਾ ਤੰਗ-ਦਿਲ ਜਾਂ ਤੰਗ-ਦਸਤ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ

ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ। ਉਹਨੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ, ਸ਼ਿਵ ਭੁਆਰ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਉਦਾਸੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਾਥ ਨਾਲ ਗਲਾਸੀ, ਮੀਸੇ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਬਲਿਸ਼-ਮੁਥਾਹੱਸੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰੰ. ਮੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਵੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲਿਆ ਸਕੀ। ਜਿਹੜਾ ਕਵੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਭੁਮਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ੋਅ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕੋਈ ਖੜਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪਣਾ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੂਹੇ ਕੁਤਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ ਕਵੀ ਨਾ ਅਖਵਾ ਸਕਿਆ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਜਿਹਾ ਤੰਗ-ਦਿਲ ਜਾਂ ਤੰਗ-ਦਸਤ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰ

ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਫਨ ਲੈਂਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ

ਅਜੇ ਬਹੁਤੇ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਦਾ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਮੇਲਾ ਵੇਖਦੀਏ ਮੁਟਿਆਰੇ, ਮੇਲਾ ਤੇਨੂੰ ਵੇਖਦਾ' ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਗੱਲ ਪਿੱਛੋਂ ਰਹਿ ਗਈ, ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ ਇਹੋ ਗੱਲ ਉਸ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਬਿਜਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਏ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਫਨਾ ਵਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਛੇਤੀ ਹੀ 'ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ' ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੇ ਸੁਫਨੇ ਵੀ ਵਿਖਾਏ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਸਥਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਣਾਉਣ ਵਰਗੇ ਸੁਫਨੇ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮਰਥਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਦੀ ਫੌਜ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਧਾੜ ਵਾਂਗ ਅਗੱਤੀ ਉਲੀਕੀ ਹੋਈ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੌਜ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਤੇ ਹਰ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਫੌਜ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇੱਕੋ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਲੋਕ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਹਕੀਕੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੱਖ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਵਕਤ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਬਣ ਕੇ ਮੇਲਾ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸੁਫਨੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਗੁਰੂ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੁਹੱਬੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦੇ ਹਰ ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਬਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਦੀ ਵਲ-ਵਲਾਵਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਲ-ਵਲਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਧਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰਨ ਦਾ

ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੱੜਾ-ਕੁੱਸੈਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਰ ਨਿਯਮ ਤੇ ਹਰ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੇਖਾ ਕਰ ਕੇ ਮਿਹਨੇ ਤੇ ਡਿੱਬੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਂਗ ਮੋੜਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੀ ਸਿੱਧੀ-ਗੁੱਝੀ ਗਜ਼ ਪੱਲੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਰ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ, ਜਿਹੜਾ ਅਸ ਕਰ ਕੇ ਗੁੱਝਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਧਾ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਮਝ ਅਗਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੜੇ ਪੈਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮਾਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਕੁਟਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਦੇ ਵੱਡੀਆਂ ਧਿਰਾਂ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲਾ ਨਾਟਕ ਖੇਡਦੇ ਤੇ ਰੂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਧੜਾ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਆਗੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੁਵੱਲੀ ਖਿੱਚੋਕਰ ਨੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੁੱਟੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਧੜਾ ਉੱਭਰਿਆ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਰੀ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਠੇਕੀ ਠੇਕੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ-ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਭਗ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਰਾਏ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਉੱਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਲਕ ਗਏ ਤਾਂ ਰੂਸ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਖ਼ਲਕ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਮਹਾਂ-ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ਾ ਵਿਖਾਫਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡਾ-ਤਾਕਤੀ ਧੌਂਸ ਤੋਂ ਤੁਰਿਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਐਨ ਉਸ ਮੌਕੇ ਉੱਚ ਵਾਰ ਮਿਹਨਾ ਉੱਭਰਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਕਲੌਤੀ ਵੱਡਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਭਰਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ

ਲਈ ਚੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੇ ਵੱਡੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੀਸਰੇ ਗੁੱਟ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਉੱਤੇ ਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੱਧ-ਮਾਰਗੀ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਖੁੱਭ ਗਿਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ

ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂੰ

ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਖੁੱਭ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਵਿਖਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਇਹੋ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਅਣਮੰਗੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ।' ਅੱਗੋਂ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਫੌਜੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿਛਲਾ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਫੌਜੀ ਫਾਉਣੀਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦਾ ਹੱਕ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪਈ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਮੌਕਾ ਭਾਰਤ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।' ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੀ, ਕਰ ਲਿਆ, ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਮੁਹਰੇ ਲਿਫਟੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਲਿਫਟੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹੱਲੀ-

ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਦਰੋਪਤੀ ਦੇ ਚੀਰ ਹਰਨ ਸਮੇਂ ਵੀ ਰਾਜਾ ਅੰਨ੍ਹਾ, ਬੋਲਾ ਅਤੇ ਗੁੰਗਾ ਨਿਕਲਿਆ

ਜਿਸ ਮਨੀਪੁਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਠਿਆ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਦਾ 1949 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੂਬੇ 'ਚ ਠਲੇਵਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਮੈਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜੋ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ 'ਕੁੱਕੀ ਨਾਗਾਂ' ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈਸਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋ। ਪਹਿਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਫਿਰਕੇ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮੱਤੜਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰ੍ਹਾ ਪਤਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਤੜਦਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬੜਾਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਣਾ ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਈਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

"ਜਿਸ ਤਨ ਲਾਗੇ ਸੋ ਤਨ ਜਾਵੇ" ਮੁਤਾਬਕ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਭੇਡੀਆਂ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਘੱਟ ਲਾਈ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਸੁਲਘਦੇ ਸਵਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਗਲੀ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰੋਪਤੀਆਂ ਦਾ ਚੀਰਹਰਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੇ ਮਨੀਪੁਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮਾਚਾਰ ਨੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਇਹ ਮਹਾਨ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਸਿਵਾਏ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਫ਼ੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਹੋਏ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮਾਚਾਰ 'ਚ ਆਪਣਾ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਜੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦਾਰ 'ਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਸਾਥਕਾ ਫੌਜੀ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੀ ਦਰੋਪਤੀ ਅਵਸਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਉ। ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋ ਪੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਓ। "ਮੈਂ ਸਾਬਕਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਅਕ ਦੰਗਾ ਕਾਗਿਲ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਫਿਟਾਇਬਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਿਆ।" ਅਸੀਂ ਦੀ ਦਮ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਰਾਜਾ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸੂਬੇ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਦੋਵੇਂ ਅਮਲ 'ਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨਿਕਲੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਦਰੋਪਤੀਆਂ ਦਾ ਚੀਰਹਰਨ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਦਰੋਪਤੀ ਜੋ ਹਸਤਿਨਾਪੁਰ ਛੱਡ ਤੁਰਦੀ ਤੁਰਦੀ ਮਨੀਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਜਾਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਦਾ ਰਾਜਾ ਅੰਨ੍ਹਾ ਵੀ ਹੈ, ਬੋਲਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁੰਗਾ ਵੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਭ ਜਾਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂ ਮਨੀਪੁਰ ਘਟਨਾ ਵਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਦਲ ਕਿਉਂ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੋ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ 'ਚ ਆਪਸੀ ਨਫਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ 2024 ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸੰਯੋਗ ਦੇਖ ਜਦ ਜਦ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਦਰੋਪਤੀ, ਉਥੋਂ ਉਥੋਂ ਹੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਅੱਗ ਹੋਰ ਡਫਕਦੀ ਰਹੀ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਜਦ ਜਦ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਦਰੋਪਤੀ, ਉਥੋਂ ਉਥੋਂ ਹੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਅੱਗ ਹੋਰ ਡਫਕਦੀ ਰਹੀ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਗੱਦੀ ਮੀਡੀਆ ਮਨੀਪੁਰ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਡਰਪੂਰ ਮਨੀਪੁਰ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਆਇਵਾਸੀ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਗਾਥੀ ਜਨ-ਜਾਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੁੱਕੀ ਜਾਤੀ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਵੱਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੇਦਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੋ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਦੋ ਵੇਦਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਿਆਉਣ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਨੀਪੁਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੇ, ਦੋਵੇਂ ਅਮਲ 'ਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨਿਕਲੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਦਰੋਪਤੀਆਂ ਦਾ ਚੀਰਹਰਨ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਦਰੋਪਤੀ ਜੋ ਹਸਤਿਨਾਪੁਰ ਛੱਡ ਤੁਰਦੀ ਤੁਰਦੀ ਮਨੀਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਜਾਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਦਾ ਰਾਜਾ ਅੰਨ੍ਹਾ ਵੀ ਹੈ, ਬੋਲਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁੰਗਾ ਵੀ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਠਿਆ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਦਾ 1949 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੂਬੇ 'ਚ ਠਲੇਵਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਮੈਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜੋ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ 'ਕੁੱਕੀ ਨਾਗਾਂ' ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈਸਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋ। ਪਹਿਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਫਿਰਕੇ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮੱਤੜਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰ੍ਹਾ ਪਤਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਤੜਦਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬੜਾਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਣਾ ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਈਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਹਨ। ਅਜੇ 2/3 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਪਿਆ ਇਟਰਨੈਟ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੜ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਮਨੀਪੁਰ ਸਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਲਕ, ਲੁੱਟੇ-ਧੋਗਾਂ, ਖਾਸ-ਕੁਝਦੀਆਂ ਆਮ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਸਰੋਅਮ ਰੋਪ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮਾਚਾਰ ਦਾ ਆਮ ਭੰਜਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਜਿਹੜਾ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਰਾਜਪਾ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਾਭੇ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਸੰਸਾਰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਜੋੜੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਕੇ ਘੁਮਾਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁੱਝੇ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਪੂਰੇ ਪਕੜੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਮ ਜਨਤਾ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਖੇਡਾਂ, ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰਲਿਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ ਕਿ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਚਾਰ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੁਹੰਮਦ ਨਿਜ਼ਾਰ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੋਨ ਤਗਮਾ ਤੇ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਹੋਣੂ ਅਤੇ ਸੀਤਾ ਨੇ ਜਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਂਸੇ ਦੇ ਤਗਮੇ।

ਖੁਸ਼ੀ ਬੇਇੰਤਹਾ, ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਤਾਂ ਵੱਧ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਇਹ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਜੋ ਲਵਾਜਿਸ ਸਮਝੇ ਗਏ ਤੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ/ਪਹੁੰਚਦੇ, ਸਾਂਝ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਆਮ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਦੇ-ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਠੇ-ਹੀਠੇ, ਕਮਜ਼ੋਰ, ਘਾਟਾਂ-ਤੁਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਸਪੈਸ਼ਲ ਹੋਣ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵੀ ਤਾਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ, ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ 'ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੁਝ'। ਹਨ ਵੀ ਪਰ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਪਛਾਣਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਭ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਂਬਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ, ਤੀਸਰੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਾਂਝ-ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਉਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਸਿਧ ਕਰੇ ਗਏ, ਨਕਾਰੇ ਗਏ, ਦੁੜਕਾਰੇ ਗਏ। ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਪਹਜ ਜਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਸਹੀਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਮਰੱਥ ਹੋ, ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ਖਸ ਰਿਹਾ ਗਿਆ। ਇੰਨਾ ਨੇ ਵਿਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਕਠੂਲਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿਓ। ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜੋ ਭਾਵ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੋ ਵੱਖਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖਸ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੱਚੇ, ਇਸ ਮੁਕਾਮ ਦੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦਰਸਾਈ। 'ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੁਝ'।

ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨਾ ਸਕਣ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਾਲ, ਅਲਫਾ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤੀ ਠਹਿਰਾਅ ਸੀ, ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੌਕੇ ਭੰਡਾਰੀ ਪੁਲ 'ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਸੁਕੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੱਖ ਬੁੱਚ, ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਬੱਚੇ ਜਿਹੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਤੁਕਦੇ, ਉੱਚੇ ਹੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ। ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀ, ਜੋ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਤਾਹਿਤ ਸੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਸਾਂਝ-ਸੰਭਾਲ ਰੰਗ ਲਿਆਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਵਧਿਆ ਸੀ।

ਤੁਕ-ਤੁਕ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ। ਚੰਗੇ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਘਰਾਂ-

ਸਰੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈਆਂ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਾਨਣ ਦੇ ਇਛੁੱਛੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸੁਣੋ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚੇ ਲਵਾਜਿਸ ਹਨ, ਮਾਂ-ਪਿਉ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੀ ਤਹਿਤ ਤਿਆਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਗਤ ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਭਗਤ ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਰ ਜੀਵ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ, ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਜੀਵ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ। ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ, ਜੋ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪਿਆਰਾ ਸੀ।

ਬੱਚੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਰਮਨੀ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਵੇਂ? ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਗੈਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਆਉਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਦੇ ਹੋਵੋਗੇ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਏਨਾ ਆਸਾਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨਾਂਅ ਦੇ ਅੱਖਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਪਰਾ ਲੱਗੇ, ਭਰਾ ਕੇ ਮਾਰਦੇ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕੇਸ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰਹਿਣ ਦਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਸੀ, ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ, ਪੱਕਾ ਠਿਕਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਿਉ ਕੋਣ ਤੇ ਮਾਂ ਕੋਣ। ਨਾਜਿਰ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮਿਲਿਆ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਸੀ, ਪਰ ਪੂਜਾ ਤੇ ਰੋਟੂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀਆਂ ਸੀ। ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਨਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਾਰੇ, ਉਹ ਪਿਤਾ ਤੇ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਤਾਂ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲਿਖ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਫਾਰਮ ਭਰੇ, ਪਰ ਸਬਤ ਕਿਹੜੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ। ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜਿੰਨੀ ਸਰਪੱਤਰ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਹੀ ਹੈ ਪੂਰਾ ਪਰਵਾਰ, ਚਾਹੇ ਕਰਨਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ ਹੋਣ ਤੇ ਚਾਹੇ ਰਾਜਬੀਰ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਤਾਂ ਕੀ, ਪਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ, ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ, ਸਮਝਾ ਕੇ, ਮਨਾਂ ਕੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਠੀਕੇ, ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ।

ਬਸ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ? ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਾਸਪੋਰਟ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਿਛਲਾ, ਚੰਗੇ ਸਕੂਲ, ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ, ਵਧੀਆ ਖਾਣ-ਪੀਣ। ਸਾਰਾ ਮਿਲ ਕੇ ਕਹਾਉਣਾ 'ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ'। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਅੱਧ ਹੋਰ ਵੱਧ ਸੀ, ਵੱਖਰਾ-ਨਿਕੋਕਲਾ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੀ ਪਿਆਰ-ਦੁਲਾਰਾ।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਦੋਹਾ ਹੈ- ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਬਾਰੀ ਉਪਜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਗਾਟ ਬਿਕਾਏ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਜੋ ਹੀ ਗੁਚੇ ਸਿਰ ਦੇ ਹੀ ਲੋ ਜਾਏ।

ਇਹ ਤਪੱਸਿਆ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਕਿ ਤਿੱਠੀ। ਭਗਤ ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਇਹ ਬੀਬੀ

ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਖਿੜਕੀ ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਫੈਲਦਾ-ਫੈਲਦਾ ਵੱਡਿਆ ਗਿਆ, ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਇੰਤਹਾ, ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਅਰ ਹੈ ਪਿਆਰ। ਇਕ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡੇ, ਓਨਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਨਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਗੁਣ।

ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਾਰਜ ਵਿਆਪਕ ਨੇ। ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਜੁੜਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣਾ ਇਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਗਮ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਇਕ ਵਾਰ ਸਮਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਵਾਧਾ ਵਾਰ ਆਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਫਰਨਾਮਾ ਸ਼ੇਲੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਗੰਗੀ ਵਿੱਚ ਬੇਇੰਦਰੀ ਹੀ ਕਾਮਨੀ ਦੇ ਖੇਲ ਚੇਤੇ ਆਏ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ, ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਸੀ, 'ਦੱਸਣ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਦੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ, ਬਸ'।

'ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ-ਪਿੰਗਲਿਆਂ' ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਠੀਕ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਪਾਰਿਯਾਂ, ਲੁਲੇ-ਲੰਗੜਿਆਂ, ਪਿੰਗਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ, ਪਿੰਗਲਿਆਂ ਦਾ ਰੋਣ-ਬਸਾਓ। ਦੋਖਣਾ ਕੀ ਹੈ? ਚਲੇ ਕੁਝ ਮਦਦ ਕਰ ਆਵਾਂਗਾ।' ਮਨਬਚਨੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ। ਏਨਾ ਕੁ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਕਾਮਨੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਹੋਰ ਸੀ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਾਸ। ਖੈ! ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਆਇਆ, ਜੋ ਉਸ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਆਦਿ ਕਵੀ ਸ਼ੇਖ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਸਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਨਾਵਲਕਾਰਾ ਡਾ. ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਇਸ ਹੀ ਨਾਂਅ ਦਾ ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਟਿਵਾਣਾ ਜੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨਾਲ ਜੁ

ਚੌਦ੍ਰਾਂ ਨੰਬਰ ਗੰਨ ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੀ

(ਦੇ ਨਾਵਲਿਟ)

ਦਿਵਲ

ਸੰਖੇ : 144, ਮੁੱਲ : 350 ਰੁਪਏ

ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਬਹੁਵਿਧਾਈ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਬਖਤਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦਿਵਲ ਜਿਹੜੇ ਕਲਮੀ ਨਾਂਅ 'ਦਿਵਲ' ਹੇਠ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਦਾਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹੋ ਕੇ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜਗਾਉ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਸੋਮੇਲੋਲ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਇੱਕ ਜਾਗਰੂਕ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲਵਾਨ ਤਜਰਬਾ ਬਣੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਤ ਇੱਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫ਼ੌਜੀ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਵਲ ਜੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਭੇਜਣੇ ਪਏ। ਉਹ ਆਗਸੀ, ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ, ਪੰਜ ਦਰਿਆ, ਨਾਗਮਣੀ ਸਮੇਤ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੇ ਹੋਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਛਾਪਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੌਰਮਤ ਦਿਮਾਗ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਦੇ ਕੋਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਵਲ ਜੀ ਨੇ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਖ਼ੇਤਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ। ਫ਼ੌਜੀ ਨੌਕਰੀ ਸਮੇਂ ਹੀ 'ਚੌਦ੍ਰਾਂ ਨੰਬਰ ਗੰਨ' ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਜੁੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੰਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਦਿਵਲ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਨਾਵਲੇਟਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਦਿਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਵਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 1991 ਵਿੱਚ ਜਹਾਨ ਕੁਰ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਛਾਪਵਾਏ ਹਨ। ਦੋ ਲੰਬੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਨਾਵਲੇਟਾਂ ਹਨ 'ਚੌਦ੍ਰਾਂ ਨੰਬਰ ਗੰਨ' ਤੇ 'ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੀ'। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1947 ਤੋਂ 1984 ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਦੇ ਦੇ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਬਕ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉੱਘਾ ਗੀਤਕਾਰ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਰਾਮਪੁਰੀ ਆਪਣੇ

ਦੋ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਗਤ ਪੂਰਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਦੋ ਨਾਵਲਿਟ

ਇੱਕ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ : ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ, ਇਹਨਾਂ ਰੋਜ਼ ਹਰੇ ਗਹਿਣਾ ਚੌਦ੍ਰਾਂ ਨੰਬਰ ਗੰਨ ਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਕਥਾ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 78 ਸਫ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਘਟਨਾ ਲੜੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ 1984 ਦੇ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੈ। ਕਥਾਕਾਰ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਥਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਵਸੇ ਇਕ ਘਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੀਆਂ ਦਾ ਪੁਰਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ-ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਪੁਰਵਾਰ ਪਤਨੀ ਤੇ ਧੀ ਪਾਸ਼ੋ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਰਧਾਵੰਸ਼ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਫੌਜੀ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਮਤ ਬਿਮਾਰ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਕਰਵਿਉ ਕਾਰਨ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਖਤਮ ਹੋ ਤੇ ਬਲਕਾਰ ਦੀ ਧੀ ਪਾਸ਼ੋ ਬੇਬੇਸ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਬਸਟ ਡਿਕਰੀ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਸਟ ਦੀ ਗੋਲੀ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਕਿੱਲੀ ਉੱਤੇ ਟੇਗੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆ ਵੱਜਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਥਾਕਾਰ ਗੋਲੀ ਬਲਕਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਟੇਗੀ ਹੋਈ ਸਲਵਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਉਗਲਾਂ ਹੇਠਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਹਿਤਕ ਮੋਟਿਫ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ-ਫੌਜੀ ਦੀ ਆਮ ਸਮਾਜਿਕ ਜਵਾਨੀ

ਵਰਗੇ ਜਵਾਨ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਥੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਵਾਲੇ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਨਾਂਗਦੂ ਤੇ ਹਾਂਦੂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਥਾਕਾਰ ਬਲਕਾਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਫੌਜੀ ਦੋਸਤ 'ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ' ਤੇ ਵਿਖਾਵਾ ਔਰਤ 'ਆਮਨਾ' ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ

ਬਲਕਾਰ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤ ਅਪਮੁਹਰੇ ਕਈ ਕੁੱਝ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਤੇ ਆਮਨਾ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਥਾ ਨੂੰ ਬੜੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਕਥਾ ਸਿਰਜਕ ਜੁਗਤਾਂ/ਛੋਹਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੋ ਵਜੇ ਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੇਟੇ ਛੇ ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਫੌਜੀਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਗੀ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਪਮੁਹਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਤੇ ਬਲਕਾਰ ਬਰਫੀਲੇ ਤੁਫ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਤੇ ਆਮਨਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਮੁਹੱਬਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸੋ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮੋਟਾਫਰ ਵੀ ਕਥਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਕੁੜਤੋ-ਪੰਜਾਮੇ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਪੰਗ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬਲਕਾਰ ਦੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਭੇਜ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪੈਟ-ਕਮੀਜ਼ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਬਲਕਾਰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਪਾਸ਼ੋ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈਟ-ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲਣ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਬਲਕਾਰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਚੁੰਮੀ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜੇ। ਅਜਿਹਾ ਲਾਮ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਕਰੀਬਾ ਹੈ। ਸਲਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਰ ਹੋਈ ਗੋਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਜ਼ਰ ਚਿੱਠੇ ਕੁੜਤੋ-ਪੰਜਾਮੇ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਪੰਗ 'ਤੇ ਜਾ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਦਿਬਾ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਬਲਕਾਰ ਅੰਦਰੋਂ ਇਕ ਸੱਚਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਿੱਖ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਪਾਸ਼ੋ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਬਾਬਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ, ਮਸੂਮਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲੇ ਲਾਉਣਾ ਤੇ ਅਬਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਾਨੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਇਹੋ ਤੁਹਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ' ਉਹ ਅੱਗੇ ਆਖਦਾ ਹੈ, 'ਯਾਦ ਰੱਖਿਓ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਟਿਕਿਆ ਪੁੱਛੇ, ਲੁੱਟ ਦੇ ਇਸ ਪੁੱਛੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜੂਝਣਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ' ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਫਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਪਸੰਗ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਗੁੰਮਗਾਰ ਹੋ ਕੇ ਦਿਬਾਗੀਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਾ ਦੇ ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਦੀ ਕਥਾ 78 ਸਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਅਕਾਉ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਿਆਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੋਮਾਂਸ ਸਿਰਜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ ਹਟਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਦੂਜੀ ਕਹਾਣੀ 'ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੀ' ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲਿੰਕ ਚੱਲਣ-ਵਿਦਾ ਕਬੀਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਜਪੁਤਾਨੇ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਬੇਲ-ਗੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡੇਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ/ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਜਲਵਾਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਪੁੱਤਰ ਜਲਵਾਰ ਨਾਇਕ ਹੈ ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੰਦਾ ਦੀ ਮਾਂ-ਬਾਗਰੀ ਮੁਟਿਆਰ ਉਮਰੀ ਨਾਇਕਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਖਲਨਾਇਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਫੜਾ ਕਬੂਤਰਬਾਜ਼ ਜੱਸਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਲਵਾਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੌਕੜਬਾਜ਼ ਸਰਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਉਮਰੀ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਦੀ

● ਬਾਕੀ ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ | ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ (ਡਾ.) ਸੰਪਰਕ : 98721-73475

ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੁਲਦੇ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਤੋਂ ਸਤਿਆ ਕੁਲਦੀਯ ਭਰਾ-ਭਰਾਜਾਂ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਕੁਲਦੀਯ ਦੇ ਭਰਾ ਵਾਂਗ ਪਤਨੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਭੋਗਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਰ ਪਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਲਿਤਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਕਸ਼ੀਯ ਅਜਿਹੇ ਲਘੂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਉਸਾਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁੱਖ ਬਿਰਤਾਂਤ ਕੁਲਦੀਯ ਅਤੇ ਅੰਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪਿਆਰ ਵਰਗ ਬੌਝਾ ਵਿਲਮੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਨਾਇਕਾ ਦਾ ਸੰਕਟ 'ਚ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਨਾਇਕ ਦਾ ਆ ਜਾਣਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਬਰ ਦਾ ਸੈਂਡਲ (ਉੱਚੀ ਅੱਡੀ ਵਾਲਾ) ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅੰਬਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਅਤੇ ਭਰਾ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਕੱਟੜਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜੰਮਣ ਭੋਇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਹੈ। ਪਿਉ/ਭਰਾ ਬਾਗਰੀ ਹੋ ਕੇ ਅੰਬਰ ਕੁਲਦੀਯ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜਨੂੰਨੀ ਵੇਗ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਅੰਬਰ ਦਾ ਭਰਾ ਭੈਣ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਤ ਤੋਂ ਆਗੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਪਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੁਲਦੀਯ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਪੱਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ 'ਚਿਰਬਰ' ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਲਦੀਯ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਾ ਸਿੱਖ ਧਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਲਦੀਯ ਜਿਸ ਦੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਣ ਆਸਰਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਜਰਿਯਾ, ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਸ਼ਹਿਰ ਆ ਕੇ ਬੌਝਾ ਸੁਰਖਰੁ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਕੁਲਦੀਯ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੜਕੀ ਅੰਬਰ ਨਾਲ ਕੋਟ ਮੈਰਿਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਰਿਹਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਪੱਸ ਫੜਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ 'ਨਾਲ' ਹੋਰ ਹੈ। ਰਿਹਾਜ਼ ਦਾ ਕਿੱਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਕੁਲਦੀਯ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਉਹ 'ਸਿੱਖ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਲਦੀਯ ਸਿੱਖ

ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ

ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਲਾਡਲੀ ਧੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਰਵੱਈਆ ਨਾ ਵਲਕਾਰ ਸਿਰਜ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਭਾਰਤੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਮਾਪਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਲਿਆ ਕੇ ਰਹਿਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਤਰਕੀਬਾਂ ਵੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਨਵਦੀਪ ਰਿਚਰਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏਗੀ। ਕੁਲਦੀਯ ਅੰਬਰ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੰਗੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ। ਸੋ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਕੁਲਦੀਯ ਅੰਬਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਆਪਣੀ ਅੰਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵਿਰਾਟ ਰੱਖ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਆਸਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕੁਲਦੀਯ ਬਾਰੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝ ਸਕਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਲਈ ਅੱਖਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੀ ਵੱਖਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੈ ? ਨਾਵਲ ਦੀ ਟੈਕਸਟ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਨਾਵਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਨਵਦੀਪ ਜੋ ਕਿ ਸਕਰ ਗਦਸੇ ਵਿੱਚ ਗੰਗੀ ਚੜ੍ਹੀ ਗਾਲਤ ਵਿੱਚ ਯਸਤਾਲ ਪਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁੰਝ ਵੀ ਪੁੱਝਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ 'ਚਿਰਬਰ' ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੁਲਦੀਯ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਸਮੱਥ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ 'ਭਗੀ ਸੋਸਾਇਟੀ' ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਅਪਣਾ ਲੱਗੇ। ਸੋ ਇਹ ਨਾਵਲ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਆਲ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਾਠਕ ਨੂੰ 'ਬੋਚੈਨ' ਕਰਨਗੇ।

ਹੰਡੀ ਹੰਢਾਏ ਸੱਚ

ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ ਬਹੁ-ਵਿਧਾਈ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ, ਮਿੱਠੀ ਕਹਾਣੀ, ਕਹਾਣੀ, ਨਾਵਲੇਟ, ਨਾਵਲ, ਸ਼ਬਦ-ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸਮਕਾਲੀ ਪਾਠਕ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਲਪਕਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਗੰਗੀਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕਰੂਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਜੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ 'ਚਿੰਤਨ' ਵਿਧਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਅਨੁਵਾਦ, ਅਨੁਵਾਦ ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਦੇ ਉੱਪ ਵਿਚਕਾਰ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਚਰਨ ਇੱਕ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਉੱਪਰ ਵਧੇਰੇ ਖੋਲ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਪੱਧਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਝਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਈਲੀਅਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੇਵਲ ਦੇ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਨਾਵਲ 'ਗੜ ਬਾਗੀ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਨਾਇਕ 'ਚਰਨ' ਬਾਰੇ ਉਹ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਰਨ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਦੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਪੇਪਸੂ ਵਿਚਲੀ ਮੁਜ਼ਰਾ ਲਹਿਰ ਯਾਦਜ਼ਮੀਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਪਰਵਾਨੇ ਵਾਂਗ ਕਈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ 'ਚਰਨ' ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਮਿਥ ਲਿਆ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਿੱਧ ਉਹ ਕੁਝ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਰਿਸ ਦੀ ਹੀਰ, ਹਾਮਸ਼ ਦੀ ਸੋਸੀ, ਪੀਲੂ ਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਇਸੇ ਕੋਟੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। 'ਚਰਨ' ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲੱਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਨਾਵਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੁਦਾਈ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਅਤੇ ਪਰਵਾਨੇ ਦੀ ਜਨਮ/ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੀ। ਸਿਰਜਣਾ 'ਚ ਸਮਕਾਲ ਵਾਲੇ ਸਿਰਲੱਖ ਵਾਲੇ ਲੱਖ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਕਾਲ ਖੰਡ ਭਾਵੇਂ ਅਤੀਤ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲ

ਰੰਗੀ ਹੰਢਾਏ ਸੱਚ

ਜੁੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਕਰਤੀਵ ਨੂੰ ਏਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਰਵਾਨਾ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਰਵਾਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਗਲਪਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਿਧੀ ਪਰਵਾਨੇ ਨੇ ਇੱਥੇ ਪੰਚ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਰਗੇ ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤੀ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਸਾਡਾ ਯੁੱਗ ਕਬੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਲਮ ਅਤੇ ਫੀਲਡ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਯੋਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਮਰ ਔਚਰਵਾਲ, ਕਾਮਰੰਭ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਆਪ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਬਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਆਪ-ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਸ਼ ਵਾਰਾ ਇਹ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਸ਼ਹਿਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਛੜ ਗਏ ਹੋਣ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਸਿਆ ਹੀ ਉਹ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹਨ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਸੰਬੰਧ ਵੀ। ਪਰਵਾਨਾ ਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਵਿਲੱਖਣ ਤਾਂ ਹੈ, ਹੀ ਪਰ ਮੁੱਲਵਾਨ ਵੀ ਹੈ।

ਰੰਗੀ ਹੰਢਾਏ ਸੱਚ

ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸੋਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਨ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਭਾਗ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਭਾਗ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਾਬਤ ਵਿਭਾਗ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਭਾਗ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਭਾਗ, ਘਰ ਨਿਰਮਾਣ ਆਦਿ ਵਿਭਾਗ, ਸੱਚਾਰ ਵਿਭਾਗ, ਵਾਹਨ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਟਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਸਮੇਤ ਬਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ-ਵਸੀਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਨਾਲੈਂਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ' ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲੈਂਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਉਦੇਹੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਸੇਮੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਸਾਰ ਇਸੇ ਸੰਕਲਪ ਉੱਪਰ ਹੀ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸਿੱਖਤੀ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੋੜ ਵਗੇ ਸੰਕਲਪ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ/ਝਗੜੇ ਆਦਿ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਆਹ-ਸੁਹੱਬਤ ਪਨਪ ਹੋਣਾ ਇਹ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਭਵਿੱਖੀ ਸੁਖਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਰੰਗੀ ਹੰਢਾਏ ਸੱਚ

ਕਾਰੰਭ ਜਗਰੂਪ ਇਸ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖਿਲਾਠ ਨੂੰ ਚੇਤਨ ਵਿਰੋਧ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਖਿਲਾਠ ਉਭਾਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸੀ ਫਲਸਫੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਲੱਗਭੱਗ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲਿਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਇੱਕ ਸਦੀ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰਨਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠਕ ਲਈ ਲੇਖਕ ਦੀ ਖਿਲਾਠ ਉਭਾਰੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸਮਝਦਾਰੀ ਨੂੰ ਘੱਧਰਾ/ਗੜਨ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਵਿਖਣ ਤੋਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਦੀ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਧਰਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਦੀ ਨੂੰ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਚਿਕ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੰਗੀ ਹੰਢਾਏ ਸੱਚ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ 16 ਕਾਫ਼ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਂਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੋਬਾਗ ਦਾ ਬਾਗ ਨਾਲ 22ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਪਿੰਡ/ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਕੁਝ ਇੱਕ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਪਾਠ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਵੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਝਾ, ਵਿਅਕਤੀ, ਰਾਜ ਆਦਿ ਨੇ ਗੰਗੀਰਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 'ਬੋਗਮਪੁਰ' ਦਾ ਕੇਵਲ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਮਾਤਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬੌਝਾ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਆਰੰਭਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਮ-ਕਾਠਾ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਗੰਗੀਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਅਣਕਰੀ ਪੀੜ

ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਜਿਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਛੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਕਹਿਰੀ ਬਣਤਰ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਪਾਟ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਉਸਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 'ਮੱਛਲੀ ਜਲ ਕੀ ਰਾਣੀ' ਹੈ 'ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਾਤਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਕਵੇਰੀਆ ਵਿੱਚ ਬੇਦ ਕੀਤੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਵਰਗੀ ਹੈ ਸੋਨੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੁਨਹਿਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤੋਰਕੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਮੈਂ' ਵੀ ਸੋਨੀ ਨੂੰ ਆ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੋਰਵਾ ਹੀ ਹੈ। 'ਮੈਂ' ਦੀ ਘਰ ਦੀ ਮੌਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਘਰ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪਾਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਖੀ ਸੁਖੀ ਤਿਆਗ ਕੇ 'ਸੁਨਹਿਰੀ' ਵਰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਰਦੀ ਹੈ। ਸੋਨੀ ਦਾ ਮਰਦ ਵਾਂਗ ਵਿਕਾਸ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਸੁਰੇ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਘਰ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਪਾਤਰ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਪਹਿਰੀ ਸੁਖੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਆਦਿ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। 'ਅਣਕਰੀ ਪੀੜ' ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਾਤਰ ਮਰਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਬਾਪ ਰਾਹੀਂ ਪਿਤਰਕੀ ਸੱਤਾ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਜੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਭੋਗਦਾ ਹੈ। 'ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਗੁੰਝ' 'ਚ ਇਹ ਮੈਂ ਫਿਰ ਚੱਚਲ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੀਰਾ ਦੇ ਘੁੰਗਰੂ ਵੀ। ਪਰ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕਹਾਣੀ ਹੈ 'ਜਿੰਨ ਮਾਰਨਾ ਕਿਤੇ ਸੋਖਾ' ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਤਰ ਹੈ : 'ਮੈਂ ਵਡਭਾਗੀ ਮਾਰਿਆ ਖਾਵੇਦ ਹੱਥੀ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆ ਹੈ'।

ਅਣਕਰੀ ਪੀੜ

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਰਵੀਰ ਅਤੇ ਸਿੰਦਰ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਵੀਰ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਪਹੀਆਂ ਵਰਗੀ ਪਰਵੀਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਾਬੀ ਕੋਈ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਭਾਲਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਪੱਲੇ ਪਏ ਦੌੜ ਨੂੰ ਝੱਲਦੀ-ਲੜਦੀ ਹੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਰਕ ਭੋਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਮਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਦੌੜ ਦਾ ਹੀ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਗਲੀਆਂ ਛੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਰਦ-ਔਰਤ ਦੇ ਅਸਹਿਜ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਉਲਝਣਾਂ ਪਈਆਂ ਹ

‘ਚੌਦ੍ਰਾਂ ਨੰਬਰ ਗੰਨ’ ਤੇ ‘ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੀ’ ਰਿਲੀਜ਼

ਲੁਧਿਆਣਾ-ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਡਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਘ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਨ ਲੇਖਕ ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਚੌਦ੍ਰਾਂ ਨੰਬਰ ਗੰਨ’, ‘ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੀ’ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ‘ਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਗੁੰਦਵੀ ਹੈ। ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿਲਜੀਤ ਵੱਖਰੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚੇਤਨਾ ਤੇ ਕਾਵਿ ਸ਼ੈਲੀ ਵਾਲਾ ਕਵੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਜਨ ਮਾਨਸ ਦੇ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬਿਰਹਣੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪਕ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੱਧਵਰਗ ਦੀ ਉਦਾਸੀ, ਕੁੱਟਾ, ਇਕੱਲਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੇਸਵਾ ਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਜੀਵੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬਿਥਾਂ ‘ਚ ਵਾਲਿਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਪੰਧਰ ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ‘ਚੌਦ੍ਰਾਂ ਨੰਬਰ ਗੰਨ’ ‘ਚ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਿਆਨਿਆ, ਜੋ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਉ ਸਟਾਰ ਦੌਰਾਨ ਛੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਬਹਿਸ ‘ਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੁਪਤਾਲੀਆ ਨੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ‘ਚ ਆਏ ਵਿਕਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਡਟਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਬਜਨ ਸਿੰਘ ਪਿੱਲ ਨੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੱਚ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਗਲ ਸਿੰਘ ਅੰਜਲਾ, ਮਨੀਪੁਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਜੀਤ, ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਹਨੂਰ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ, ਜਗਦੇਵ ਮਾਨ ਸੋਪਲੋਟ ਤੇ ਹੋਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸੀ। ਮੈਂਚ ਸੰਚਾਲਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਸੋਹੀ ਨੇ ਬਾਘੂਬੀ ਕੀਤਾ।

ਸੁੰਦਰ ਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ

ਫਰੀਦਕੋਟ-ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰੁਬਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਸਿਰਸਾ (ਹਰਿਆਣਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜੇ ਡੀ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ‘ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਬੋਤਿਕ ਹੋਏ। ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲੀ ਨੇ ਸਭ ਆਏ ਹੋਏ ਮਹਿਮਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦਿਆਂ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਗੁਪ-ਰੋਖਾ ਸੰਬੰਧੀ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪਰਮ ਪਰਵਾਨਾ ਨੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਚੇਤਕ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਰੋਆ ਤੇ ਸੁਚੱਜਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਦੀ ਝਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਮਿੱਠੀ ਕਹਾਣੀ

ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਪਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰਮ ਪਰਵਾਨਾ ਨੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼ਾਇਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਭੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ।

-ਬੇਅੰਤ ਗਿੱਲ ਭਲੂਰ

ਸਮਕਾਲ

ਸ਼ਬਦ : ਜੁਲਾਈ-ਸਤੰਬਰ 2023

ਇਸ ਅੰਕ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਸੰਪਾਦਕ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਨਾ ਸ਼ੁਕਰ ਬਣਨ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਛਪਦੇ ਰਹੇ, ਬੰਦ ਹੋਏ, ਛਪ ਰਹੇ ਪਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਜੁਬਰ ਅਹਿਮਦ ਨਾਲ ਖਾਲਿਦ ਫਰਹਾਦ ਧਾਲੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦ ਕਹਾਣੀ ਪਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਅਹਿਮ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੁਤੋਜ ਕੋਹਾਰਵਾਲਾ ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਸਤਾਖਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ ਬਾਰੇ ਬੇਬਾਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਰੇਸ਼ ਬਾਸੂ (ਬੰਗਾਲੀ) ਦੀ ‘ਆਦਾਬ’, ਪ੍ਰਿਯਵੰਦ (ਹਿੰਦੀ) ਦਾ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨੰਗਾ, ਰਜਿੰਦਰ ਲਹਿਰੀਆ ਦੀ ਬੀਆਬਾਨ, ਉਮਾ ਸ਼ੋਕਰ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਤੇ ਕੁਝ ਤਿਤਲੀਆਂ ਹਿੰਦੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਟਾ (ਤੋਂਕੀਰ ਚੁਗਤਾਈ) ਅਤੇ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਹੀਂ (ਰਵੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ) ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਹਿਦ ਅਤੇ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਪਿਟਾਰੀ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਬੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ, ਸ਼ਿਵ, ਗਿਆਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

ਪੰਨੇ : 138, ਮੁੱਲ : 50 ਰੁਪਏ, ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਹਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ, ਸੰਪਰਕ : 984 ਮਾਡਲ ਚਾਉਸ, ਜਲੰਧਰ-144003 (ਫੋ.) 98148-03254

ਲੋਕ ਲਹਿਰ : ਜੁਲਾਈ 2023

ਹਿੰਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਦਾ ਇਹ ਮਾਸਿਕ ਬੁਲਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ‘ਤੇ ਲੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ‘ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਸੁਆਲ ਖੜੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਉਣ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰੁਤਾ ਵਾਧਾ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਚੁੱਪ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਮਕਾਲੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ। ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਵੀ ਹਨ।

ਪੰਨੇ : 34, ਮੁੱਲ : 20 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਲਹਿਰ ਸਿੰਘ ਤੌਗਰ, ਸੰਪਰਕ : ਬਾਬਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਭਵਨ, ਸੈਕਟਰ 30 ਬੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਫੋ.) 94651-05372

ਸੁਰਖ ਲੀਰ : ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ 2023

ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਬਾਰ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚਲੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਰੋਹ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧੀ ਗੱਠਜੋੜ, ਬਲਦਾ ਮ ਨੀ ਪੂ ਰ, ਬੁੱ ਧੀ ਜੀ ਵੀ ਆਂ ਨਾਲ ਖੜਦੇ ਲੋਕ, ਉੜੀਸਾ ਰੇਲ ਹਾਦਸਾ, ਦੇਸ਼ ਪਰੰਗ ਕਾਨੂੰਨ, ਠੇਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਪੇਂਡੂ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਲੇਖ ਪੇਸ਼ ਹਨ।

ਪੰਨੇ : 62, ਮੁੱਲ : 30 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਪਾਵੇਲ, ਸੰਪਰਕ : ਸੁਰਖ ਲੀਰ, ਨਕੋਈ ਵਾਲੀ ਪਹੀ, ਪੁੱਤਾ ਕਾਲੋਨੀ, ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ-151103 (ਫੋ.) 94785-84295

ਲਾਲ ਪਰਚਮ : ਜੁਲਾਈ 2023

ਸੰਪਾਦਕੀ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਰਕੂ-ਫਾਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣਣ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਬਾਰੇ, ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਬਾਰੇ, ਕਰਨਾਟਕ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਾਰੇ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਮਕਾਲੀ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਨੇ : 50, ਮੁੱਲ : 30 ਰੁਪਏ, ਸੰਪਾਦਕ : ਮੁਖਤਿਆਰ ਪੂਹਲਾ, ਸੰਪਰਕ : ਲਾਲ ਪਰਚਮ, ਪੋਸਟ ਬਾਸਕ ਨੰ: 27, ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ-151103 (ਫੋ.) 99883-83608

ਲੋਹਮਣੀ : ਜੁਲਾਈ-ਸਤੰਬਰ 2023

ਇਸ ਅੰਕ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਨਜ਼ਮੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਹਰਮੇਸ਼ ਮਾਲਤੀ, ਮੋਪਾਸਾ, ਦੋਸ਼ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਵਿਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ, ਜਸਵੰਤ ਗਿੱਲ, ਜਸਦੁੱਲ ਲੱਖਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਾਬੀ, ਤੁੱਲਚਨ ਲੋਚੀ, ਨ ਵ ਰ ਾ ਹੀ ਘੁਗਿਆਣਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ।

ਪੰਨੇ : 72, ਮੁੱਲ : 30 ਰੁਪਏ, ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰ. ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ, ਸੰਪਰਕ : ਮਕਾਨ ਨੰ: 2027, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੋਡ, ਮੋਗਾ (ਫੋ.) 99881-39401

‘ਦੁੱਧ ਦੀ ਲਾਜ’ ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਜਨਵਾਦੀ ਲੇਖਕ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਪੁਸਤਕ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ’ ਵਿਸ਼ੇ ਤਹਿਤ ਨਾਵਲਕਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾ ਦੇ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਨਾਵਲ ‘ਦੁੱਧ ਦੀ ਲਾਜ’ ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਦੀਪ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ-ਫਕੀਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਭਾਰਤ ਵਰਗ ਵਿਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤੀ ਹੋ, ਉੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਵਸਤਰ ਕਹਾਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਲੇਖਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਲ ‘ਦੁੱਧ ਦੀ ਲਾਜ’ ਉਪਰ ਚਰਚਾ

ਬਟਾਲਵੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ

ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ-ਐਤਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੱਸੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੁਣਾਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਛੱਤੀ ਭਰਪਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਦੀ ਸਾਲੀ ਦੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੇਵਕਤੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਲਈ ਸੋਕ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਪਰੰਤ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਰਾਕਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਕਵੀ

ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਗੀਤਕਾਰ ਜਸਵੰਤ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਸਮਰੇਸ਼ ਮੱਲ੍ਹੀ ਫੂਲ, ਪ੍ਰਗਟ ਢਿੱਲੋਂ, ਮੰਗਲਮੀਤ ਪੱਤੋਂ, ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਹਰਬਜਨ ਭੱਟੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਦੀਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਜਸਵੰਤ ਰਾਉਕੇ, ਬਲਦੇਵ ਰਾਉਕੇ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋਂ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਰਣਸੀਹ, ਗੁਰਦਿੱਤ ਦੀਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਦੀਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ, ਵੀਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਚਿਰੰਗ ਰੱਤਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਮੈਂਚ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੇਵਕਤੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਲਈ ਸੋਕ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਪਰੰਤ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਰਾਕਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਕਵੀ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇਵੇਗਾ ਗਦਰੀ ਮੰਚ

ਸੁਨਾਮ-ਗਦਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਉਪਮ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 31 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਉਪਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਿਹਾੜੇ ‘ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਉਪਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਕਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਉਪਮ ਸਿੰਘ ਸੰਬੰਧੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੁਨਾਮ ਉਪਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਉਪਮ ਸਿੰਘ ਸੰਬੰਧੀ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਬਣਨ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਵੀ ਸਮਾਨ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 31 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਸੁਨਾਮ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹੇ ਕੇ ਕਲਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਲਸ ਉੱਥੋਂ ਉਧਾਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਸ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੁਨਾਮ ਵਿੱਚ 31 ਜੁਲਾਈ 2022 ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਹੀ ਲੱਗੇ ਬੁੱਤ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧੀਆ ਘਾੜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਬੁੱਤ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਮੈਂਚ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੇਲਵੇ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਸੁਨਾਮ ਉਪਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਨਾ ਰੁਕਣਾ, ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। - ਦਾਤਾ ਸਿੰਘ ਨਮੋਲ

ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਬਠਿੰਡਾ-ਪੰਜਾਬ ਸੁਭਾਰਤੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕਬਾਇਲੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਵਸਤਰ ਕਰਕੇ ਘੁਮਾਉਣ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਚਨਰਜ਼ ਸਾਂਝਾ ਫਰੰਟ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਕ 24 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 30 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ, ਕਾਲੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੋਸ ਮਨਾਉਣ ਤੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 26 ਅਤੇ 27 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਪੁਲੜੇ ਫੂਕਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਗਹਿਰੀ ਬੁੱਟਰ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹਿਰੀ ਪਟਵਾਰ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ, ਹੰਸ ਰਾਜ ਸਿੰਘਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵੀਰ ਭਾਨ, ਅੱਸ ਯਾਦਵ, ਰਜਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਠਿੰਡਾ ਨਹਿਰੀ ਪਟਵਾਰ ਯੂਨੀਅਨ, ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਦੋ ਔਰਤਾਂ

ਇੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਵੀਹ ਤੇ ਦੂਜੀ ਦੀ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨਗਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਘੁਮਾਉਂਦੇ ਕਥਿਤ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ‘ਚ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਭੈਣ ਜਾਂ ਧੀ ਦਾ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਝਲਕਦੇ ਤਾਂ ਹੋਏ ਭੈਣ ਦੇ ਉਭਾਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੇ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਹੋਏ ਪਤਨੀ ਨਗਨ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀ ਵਰਤਾਉਂਦੀ ਦਿਸਦੀ ਤਾਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਸੇ ਉਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਗਨ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮਾਂ, ਧੀ ਤੇ ਭੈਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸੀਆਂ ਮਰਦ ਦਾ ਮਰਦਾਵਾਂਪਣ ਵੇਖੋ ਅਲਫ ਨੰਗੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਦੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਹਾਦੁਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਨਵਰ ਤੋਂ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਇਹ ਦਰਿੱਦੇ ਕੋਹ ਕੋਹ ਮਾਰੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਰੋਣਾ ਬੇਮਾਨੀ ਹੈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰਹੀ ਔਰਤ ਉੱਠ!!! ਹੁਣ ਹਿਲਾ ਦੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਇਸ ਖੱਖਲੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਭਕਾਂ ‘ਤੇ ਜਗਾ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਚੰਡੀ ਭਰਮ ਕਰ ਦੇ ਅਰ ਖਾਧਖ ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਮੈਲੀ ਹੈ!! - ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਝਰੋਖੇ ‘ਚੋਂ

ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਲੇਖ

23 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ‘ਐਤਵਾਰਤਾ’ ‘ਚੋਂ ਬਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਰਟੀਕਲ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਬੁਰਗ ਕਵੀ ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਤੇ ਮੁਫਤ ਇਲਾਜ ਇਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਮਿਲਣ ਦਾ ਕਿਸ਼ਮਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਈ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਖੁਦ ਸਪੀਕਰ ਸੰਘਾਂ ਜੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਲਿਖ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਤੋਂ ਰਾਮਪੁਰੀ ਸਿੰਘ ਦਿਨਕਰ ਦਾ ਉਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਯਾਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਡਰਾਮਗਾਉਣੀ ਹੈ, ਸਾਹਿਤ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਡਰਾਮਗਾਉਣੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਆ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸੰਘਾਂ ਤੇ ਤੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਬੰਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦਾਦ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। - ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੰਵਾ

ਰੋਹੀ ਦਾ ਲਾਲ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ

23 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਨਵਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਹਿਤੋਸ਼ੀ ਤੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਲੀਡਰ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ ਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਜਸਪਾਲ ਮਾਨਖੰਡਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਰੋਹੀ ਦਾ ਲਾਲ’ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀਨੁਮਾ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਲਈ ਜਸਪਾਲ ਮਾਨਖੰਡਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੁਗੁਪਤ ਨਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਨਾਇਕ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰ ਨੇ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਦਗੀ ਅਰਸ਼ੀ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣੀ ਅਰਸ਼ੀ ਜੀ ਦਾ ਸੁਆਮੀ ਹੈ। ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਸਸਤੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਆਦਤ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ

ਹਕੂਮਤੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਸੰਤਾਪ ਹੁੰਦਾਉਂਦੇ ਲੋਕ

16 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ‘ਐਤਵਾਰਤਾ’ ‘ਚ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਉਪਰੋਕਤ ਆਰਟੀਕਲ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਡਾ. ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੜ੍ਹ ਆਏ, ਉਹਨਾ ਉੱਪਰ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਹਾਕਮ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਵਾਰ ‘ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਵਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜੋ ਲੜੀਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਹਰ ਸਾਲ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਵਾਰ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਨੱਥ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਇਸ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁੱਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕਰੋਪੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਹਕੂਮਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਲੜੀਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਗਲੀ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ ‘ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਘਬਰਾਹਟ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕਹਾਣੀ’ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ

‘ਤੇ ਤਨਜ਼ ਕੱਸਦਿਆਂ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਘਬਰਾਹਟ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਈ ਡੀ ਡੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸਟੂਡੈਂਟ ਲੀਡਰ ਖਾਲਿਦ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਪਰ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 370 ਤੋੜਨ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜ਼ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਂਸਦ

ਅਣਖ

‘ਵੀਰਾ, ਧਿਆਨ ਰੱਖੀ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ। ਬੇਬੇ ਦੇ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਦੇ ਬੋਲ ਨਿਭਾਵੀਂ।’ ਵੀਰਾ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਮਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਬੋਲ ਸੁਣਦਾ, ਪਰ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਦਾ।

‘ਤੇਰਾ ਬਾਪ ਤਾਂ ਜਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਨਿਕਮਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪਾਲੀ, ਕੁਲਦਾ ਦਾ ਵੇਰੀਂ ਧੀਏ। ਤੂੰ ਹੀ ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈਂ।’ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੇਬੇ ਦੇ ਕਹਿ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਹ ਅਮਰ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ, ਘਰ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਖਾਤਰ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਪਿਤਾ ਵਿੱਚ ਹੱਲਿਆ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾਵਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਮਰ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੋਈ ਸਹਾਈ-ਸੁਨੱਖੀ ਔਰਤ ਕਾਵਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਉਪਾਲ ਲਿਆਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੋ-ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਅਮਰ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਾਠ ਕਾਵਲ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਗਏ ਹਨ।

‘ਮੈਂ ਬਦਲਾ ਲਵਾਂਗਾ.. ਮੈਂ ਅਣਖ ਖਾਤਰ..’ ਇਹ ਬੋਲਦਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਕਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਪਾਲਣ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਿੰਗ

ਕਾਲਾ ਕੁੱਤਾ

ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਅਜੇ ਡੇਢ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਤਹਿ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜੀ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀਂ ਪਈ, ‘ਬਚਾਓ ਵੈ ਮੁੰਡੇਓ ਉਸ ਗਰੀਬ ਨੂੰ। ਵਿਚਾਰਾ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਝਾੜੀਆਂ ‘ਚ ਲੁਕਦਾ ਫਿਰੇ। ਰੋਕੋ ਏਸ ਦੋੜ ਨੂੰ।’

ਮੈਂ ਸਕੂਟਰ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਦੜਾਈ। ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉੱਪਰਵੀਂ ਚਾਲ ਦੇਖਦੇ ਇਕ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕੁੱਤੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮੱਝ-ਘੱਝ ਪਾ ਕੇ ਦੌੜਦਾ ਹੋਇਆ ਖਰਗੋਸ਼ ਹੱਥਿਆ ਹੋਇਆ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਨਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਲਪਕ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਕਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਡੰਡੇ ਮਾਰ ਕੇ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਪੜਕ ਰਿਹਾ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਇਕਦਮ ਉਤਸੁਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਤਣਾਓ ਤੋਂ ਮੁੜਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਔਰਤ ਨੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆ ਕੇ, ਪੁਚਕਾਰ ਕੇ ਸਾਧਾਰਨ ਮਾਲਤਾ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ।

‘ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ, ਅਜੇ ਵੀ, ਕਿਤੇ ਰੱਬ ਵਜਦਾ ਹੈ।’ ਇਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਜੀਵ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹੀ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇ ਸਦਕਾ ਸੀ। ਏਨਾ ਆਪ ਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਸਕੂਟਰ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਔਰਤ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦੀ ਉੱਥੋਂ ਤੁਰ ਪਈ।

ਦੋ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਬਣੇ ਇਕ ਮਕਾਨ ਕੋਲ ਖੜੇ ਉਸੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸਕੂਟਰ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਆ ਜਾਓ, ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਆਦੀ ਬਣਿਆ ਜੇ।’

‘ਕੀ?’ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ‘ਓਹੀਓ ਖਰਗੋਸ਼।’ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਾਲਾ ਕੁੱਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖੜਾ ਹੋਵੇ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ।

ਡਾ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਪਰ

ਚੌਧਰ

ਰੋਟਕੀ ਗੁੱਸੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਰਾਮ ਲਾਲ ਰਾਮਦਾਸੀਏ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਵੜਦਾ ਹੀ ਕੜਕਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ, ‘ਓਏ ਮੁੰਡੇਓ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖੱਬੇ ਖੱਬੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਸਾਡੇ ਖੇਤ ‘ਚ ਚੌਰੀ ਪੱਠੇ ਵੱਢ ਕੇ ਲਿਆਈ ਐ। ਜੇ ਮੈਂ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਗੁੱਤੇ ਫੜ ਲੈਂਦਾ।’

ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਭਾਓ ਮੱਜੇ ਉੱਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਇੱਕਦਮ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਉੱਠੇ ਤੇ ਝੱਟ ਰੋਟਕੀ ਨੂੰ ਆ ਚਿੱਝੇ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਤੌਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ‘ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਤੇ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਹੋਣੇ?’

ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਰਾਮ ਲਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਰੋਟਕੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਫੜਦਾ ਹੋਇਆ ਬੜੀ ਹਲਮੀ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, ‘ਰੋਟਕ ਸਿਆ, ਕਿਉਂ ਖਹਿੜਦੇਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨਾਲ? ਆ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ।’

ਰਾਮ ਲਾਲ ਨੇ ਰੋਟਕੀ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮੱਜੇ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਖਚਰੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਣ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, ‘ਰੋਟਕ ਸਿਆ, ਸਰਪੰਚੀ ਦੀ ਚੋਣ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਆ ਗਈ ਐ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਵਿਹੜੇ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਐ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਤੇਰੇ ਬਾਪ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ।’

ਰੋਟਕੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਇਕਦਮ ਉਭਾਰੀ ਮਾਰ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਜਿਹੀ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਮ ਲਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਫੇਰ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਬਠ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਪੁੱਤਰੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੱਠਿਆਂ ਸਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਤੇ ਨਾਲ ਜਾਣੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਮਝੋ।’

ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ ਹੋਏ ਰੋਟਕੀ ਵੱਲ ਵੇਖ ਗਏ ਸਨ। ਉਭਾਰੀ ਮਾਰ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਜਿਹੀ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਮ ਲਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਫੇਰ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਬਠ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਪੁੱਤਰੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੱਠਿਆਂ ਸਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਤੇ ਨਾਲ ਜਾਣੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਮਝੋ।’

ਡੀਮ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ

ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਾਰ

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਪੱਝਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੱਜੇ ‘ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਵਾਰੀ ਦਾ ਬੁਖਾਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਹੌਸਲਾ ਦੇਂਦੀ, ਪਰ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫਸਲ ਵੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਰਾਏ ਸ਼ਿਅਮ ਕੋਲ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਵਾਰੀ ਹੋ ਆਇਆ ਸੀ। ਵਾਰੀ ਦਾ ਬੁਖਾਰ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੇਸ਼ੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਉਗਲ-ਅੰਗੂਠਾ ਨਹੀਂ ਫੜਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਚੁੱਲ੍ਹਾ-ਚੌਕੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਮੱਜੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਸਰਦਾਰਾ ਅੱਜ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂ ਚੌਧਰੀ ਰਾਏ ਸ਼ਿਅਮ ਕਿਹਾ ਏ? ਕੀ ਹੋਇਆ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮਾੜੇ-ਚੋਗੇ ਦਿਨ ਆਉਂਦੇ ਏ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਜਾਈਏ? ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹੈ।’

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਨਾ ਰੋਕ ਸਕਿਆ। ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੋਈ ਸੋਚਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਪਰਵਾਰ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦੇ।

ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼

ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੁਖਰਾਜ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਘਰ ਚੰਨ ਵਰਗੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚਾਵਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਖੱਬ ਲੱਗ ਗਏ ਹੋਣ। ਹੁਣ ਸੁਖਰਾਜ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖਬਰ ਆਪਣੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਤਰਲਮੱਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਆਖਰੀ ਬੱਸ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾਏ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਘਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸੁਖਰਾਜ ਚਾਈ-ਚਾਈ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਆ ਬਾਪੂ, ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਸੁਣਾਉਣਾ।’

‘ਕਾਹਲੀ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਐ ਪੁੱਤਰਾ?’ ‘ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖਬਰ।’ ‘ਹਾਂ ਦੱਸ, ਕਿਹੜੀ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖਬਰ?’ ‘ਬਾਪੂ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੁਖ ਨਾਲ ਬੇਟਾ ਜਨਮਿਆ ਏ, ਬੇਟਾ।’

ਇਹ ਖਬਰ ਜਿਵੇਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਦੁਖਦੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਠੱਕਰ ਮਾਰ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਨਿਅੰਤਰ ਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਗੁਆਚਿਆ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬ੍ਰੈਮੁੱਖ ਤੇ ਬੇਵਫਾ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਰਾਜ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

‘ਤੇ ਫਿਰ ਸੁਖਰਾਜ ਨੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਝੰਜੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਬਾਪੂ, ਕੀ ਗੱਲ ਤੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਗਮਗੀਨ ਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ਏ? ਆਪ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਆਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਤੇ ਅੱਜ?’

‘ਪੁੱਤਰਾ! ਤੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਇਕ ਦਿਨ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਤੇਰੇ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਲੱਖ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ, ਪਾਲਿਆ-ਪਾਲਿਆ-ਲਿਖਾਇਆ ਤੇ ਚੰਗੀ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ।’ ਬਾਪੂ ਨੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ ਤੇ ਸੋਲ ਹੋਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੱਛੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖੇ ਪਰਨੇ ਦੇ

ਸਜੀਵ ਫ਼ਾਬੜਾ

ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼

ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੁਖਰਾਜ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਘਰ ਚੰਨ ਵਰਗੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚਾਵਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਖੱਬ ਲੱਗ ਗਏ ਹੋਣ। ਹੁਣ ਸੁਖਰਾਜ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖਬਰ ਆਪਣੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਤਰਲਮੱਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਆਖਰੀ ਬੱਸ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾਏ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਘਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸੁਖਰਾਜ ਚਾਈ-ਚਾਈ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਆ ਬਾਪੂ, ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਸੁਣਾਉਣਾ।’

‘ਕਾਹਲੀ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਐ ਪੁੱਤਰਾ?’ ‘ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖਬਰ।’ ‘ਹਾਂ ਦੱਸ, ਕਿਹੜੀ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਖਬਰ?’ ‘ਬਾਪੂ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੁਖ ਨਾਲ ਬੇਟਾ ਜਨਮਿਆ ਏ, ਬੇਟਾ।’

ਇਹ ਖਬਰ ਜਿਵੇਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਦੁਖਦੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਠੱਕਰ ਮਾਰ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਨਿਅੰਤਰ ਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਗੁਆਚਿਆ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬ੍ਰੈਮੁੱਖ ਤੇ ਬੇਵਫਾ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਰਾਜ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

‘ਤੇ ਫਿਰ ਸੁਖਰਾਜ ਨੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਝੰਜੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਬਾਪੂ, ਕੀ ਗੱਲ ਤੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਗਮਗੀਨ ਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ਏ? ਆਪ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਆਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਤੇ ਅੱਜ?’

‘ਪੁੱਤਰਾ! ਤੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਇਕ ਦਿਨ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਤੇਰੇ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਲੱਖ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ, ਪਾਲਿਆ-ਪਾਲਿਆ-ਲਿਖਾਇਆ ਤੇ ਚੰਗੀ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ।’ ਬਾਪੂ ਨੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ ਤੇ ਸੋਲ ਹੋਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੱਛੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖੇ ਪਰਨੇ ਦੇ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਮਕਸੂਦਪੁਰੀ

ਬਾਪੂ ਦੀ ਸਕੀਮ

‘ਬਾਪੂ, ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਵਾਲੇ ਸੰਪੂਰੇ ਤਾਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਸੀ।’ ‘ਫੇਰ ਤੋਂ ਕੀ ਕਿਹਾ ਤੇ ਸੰਪੂਰੇ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕਾਇਆ?’ ‘ਫੇਰੋਂ ਗੁੱਜ ਜਿਹੀ ਸੁਣ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਜੀਪ ਦੀ ਬਿੜਕ ਪੈਗੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਝੱਬਦੇ ਈ ਤਾਦੇ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੈਨਤ ਮਾਰਤੀ।’

‘ਤੇ ਫੇਰ?’ ‘ਫੇਰ ਕੀ ਤਾਦੇ ਨੇ ਆ ਵੇਖਿਆ ਨਾ ਤਾਮ, ਇੱਕੋ ਛਾਲ ‘ਚ ਕੰਪ ਟੱਪ ਕੇ ਪੁਸ਼ਾਈ ਵਾਲੇ ਵਾੜੇ ਜਾ ਲੁਕਿਆ।’ ‘ਥੱਲੇ ਓਏ ਸੰਪੂਰਿਆ, ਬੜਾ ਦਿਲ ਕੱਢਿਆ ਬਈ ਅੱਜ ਤਾਂ।’

‘ਦਿਲ ਤਾਂ ਦਿਲ ਬਾਪੂ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਵੀ ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਈ ਸੀ। ਫਿੱਲਵਾਂ ਦੀ ਪੱਤੀਓ ਮੱਘਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲੈਗੇ ਜੀਪ ‘ਚ ਬਹਾ ਕੇ। ਉਹਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਬਣੇ?’

‘ਓਏ ਬਣਨਾ ਕੀ ਐ ਉਹਦਾ, ਪੰਜ-ਸੱਤ ਦਿਨ ਹਵਾਲਾਤ ‘ਚ ਬਹਾ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦੇਣਗੇ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਉਹਦਾ ਦੁੱਧ ਸੁੱਕਦਾ।’ ‘ਉਹਦਾ ਦੁੱਧ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਭਲਾ?’

‘ਪੈਸਾ ਤਾਂ ਸੁਣ ਈ ਸੀ, ਪਤਿਉਹੇ ਮੇਰੇ ਦਾ ਵਿਆਜ ਈ ਨਹੀਂ ਪੱਟੀ ਬੱਝਣ ਦਿੰਦਾ। ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਲੱਖ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।’

‘ਤੇ ਬਾਪੂ, ਆਹ ਜੀਪ ਜਿਹੀ ਵੇਚ ਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲਾਹ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਆਪਣੇ ਤਿੰਨਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਸਵਾਰੀ ਤਾਂ ਰੋਗੀ ਆ।’

‘ਓਏ ਤੂੰ ਤਾਂ ਯੱਥਲੀਆਂ ਮਾਰਦੇ, ਪੈਲੀ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕਿੱਲੇ ਈ ਐ ਸਾਰੀ, ਪਰ ਇਹ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਟੋਹਰ ਕਾਉਂਦੀ ਐ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਉਂਦਾ ਘਰ ਟਰੇਕਟਰ, ਕੰਬਾਈਨ, ਜੀਪ, ਸਕੂਟਰ, ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਖੜੇ ਵੇਚ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿੱਠ ਪਰਨੇ। ਬਿਨ ਮੰਗੇ ਈ ਮਾਰੂਤੀ-ਕੈਨ ਖੜਾ ਜੁ ਚਿਕੜੇ ‘ਚ ਨਾਕੇ ‘ਤੇ ਈ, ਫੇਰ ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਜੀਪ ਵੇਚ ਈ ਲਈ।’

‘ਐਮ! ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਐ। ਸਦਕੇ ਓਏ ਬਾਪੂ, ਤੇਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ।’

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ

ਪੁੰਨ

‘ਕਦੋਂ ਆਇਓ ਵਲੋਂ, ਬਈ ਟਹਿਲ ਸਿਆ?’ ‘ਹੋ ਗਏ ਕੋਈ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਦਿਨ, ਆਵਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਆਇਆ ਤੀ, ਹੁਣ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਜਰੇ ਫਲਾਈਟ ਐ ਮੇਰੀ।’

‘ਵਾਹ ਬਈ ਵਾਹ! ਟਹਿਲ ਸਿਆ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਭੁਲੱਖਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਤੇਰੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਐ।’ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਦਕਾ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, ‘ਬਈ ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸ ਤੂੰ ਛੋੜੀ-ਛੋੜੀ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾਨੈਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੇ ਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ?’

‘ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਬਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ‘ਚ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਤੀ, ਜਦੋਂ ਉੱਥੇ ਵਲੋਂ ਗਈ ਤਾਂ ਭੁਤਰ ਗਈ ਤੇ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗੁਜਰ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਬਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਹਦੇ ਵੀ ਗਿਰਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਈ ਖੋਰ ਲੱਗ ਗਏ, ਬਸ ਰੋਜ਼ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੜੇ

ਲਗਾਮ

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਪਠਾਨਕੋਟ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਸਫ਼ਰ ਲੰਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਉਥੇ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਖਰਚਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿੱਚ-ਵਿੱਚ ਫੌਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਸਫ਼ਰ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਬਕਾਵਟ ਭਰਿਆ ਸੀ, ਉੱਤੇ ਗਰਮੀ ਨੇ ਅੱਤ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਘੜੀ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਸਾਈਡ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਈ। ਅਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਈ ਮਿਨਰਲ ਵਾਟਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪੀ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਛਲੇ ਤਰਫ਼ੇ ਆਉਂਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 15-16 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆ ਕੇ ਪਸੀਨਾ ਪੁੱਛਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, ‘ਐਕਲ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਤਬੀਅਤ ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਅਗਲੇ ਤੱਕ ਤੱਕ ਲਿਵਟ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਈਡ ਨਾ ਕਰੋ ਤਾਂ।’

ਮੈਂ ਪੁੱਛ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਪੈਂਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਮੈਂ ਕਾਰ ਸਟਾਪ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੱਗੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਡੁਕਦਾ ਮਾਰ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਰੀ ਪੈਂਦੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦ ਦੀ ਸੁਰਾਹੀ ਜਾਪੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੁੱਲੀਆਂ... ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਮ ਕੇ ਚੱਖ ਲਵਾਂ। ਇਸ ਸਭ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਸ਼ਿਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁਬ ਗਿਆ। ਕਰੋ 15-20 ਮਿੰਟ ਦੀ ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਪਰ ਕਾਰ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਹੀਂ। ਐਨੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮੋਬਾਇਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਫੋਨ ਮੇਰੀ ਘਾਵਫਾਲੀ ਦਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਬੋਲੀ, ‘ਲੱਓ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰੋ।’

‘ਹਾਂ, ਬੇਟੀ ਜੀ!’ ਅਜੇ ਮੈਂ ਐਨਾ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੌਟਵਰਕ ਟੁੱਟਣ ਕਰਕੇ ਫੋਨ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ।

‘ਹਾਂ, ਐਕਲ ਜੀ। ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਕਿਹਾ?’ ‘ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀ ਕੁੜੀ ਬੋਲੀ।

‘ਹਾਂ ਬੇਟੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਉਤਰਨਾ ਹੈ?’ ‘ਬਸ ਐਕਲ ਜੀ, ਬੜਾ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ।’ ‘ਬੇਟੀ! ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੌੜ ਰਹੇ ਕਾਮ ਦੇ ਘੜੇ ਦੀ ਲਗਾਮ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਾਰ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ।

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਰਦੀ

ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਰੀ ਗੰਗਾ ਗਏ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪਰਵਾਸੀ...

ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨੇ ਕਾਰ ਦੇ ਡੰਡਾ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਇਹ ਆਬਦੀ ਮਾਂ ਇੱਥੇ ਕਿਉਂ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਐ?’ ਸਿਆਸਤ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, ‘ਇਥੇ ਇਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।’ ਜਨਤਕ ਵਾਹ ਵਾਲਾ ਹਰ ਕੋਈ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਇਕ ਪੰਜਾਬਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ‘ਸਾਨੂੰ ਉਹਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਛੱਡ ਆਓ। ਗਾਕ ਨੂੰ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।’ ਅਸੀਂ ਸਟੇਸ਼ਨਫੋਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿੱਕਲ ਤਾਂ ਗੰਗੀ ਰਿਸ਼ੇਪਸਨਿਸਟ ਕਹਿੰਦੀ, ‘ਸਰ, ਕੋਰੋ ਜੇਹੀ ਲੱਗੀ ਸਾਡੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ?’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਕੱਚੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।’ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸੀ, ‘ਤੁਸੀਂ ਆਓ ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਾਕਟਰੇਟ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾਂਗੇ।’ ਜਨਤਕ ਵਾਹ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਰ ਥਾਂ ਇੱਥੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝੋ-ਕੁਝ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਨਿਵਿਥਿਆ ਆਵਾਜਾਈ, ਕਣਚਈ ਨਿਰਮਾਣ ਪਾਣੀ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਦਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਲਾ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਭਵਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਲੱਖ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਸ਼ਬਕਾਰ ਦੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂਚਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਦਖਲਬਾਜ਼, ਜੰਗਬਾਜ਼, ਲੋਟੂ ਤੇ ਵੱਧਕੇ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਰੋਗ ਤੇ ਚੰਗਾ ਸੰਸਕਾਰ-ਮਿਠਾਓ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਰਦੇਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਮੀਰ ਦਾ ਸਿਸਰਾ ਹੁਧਾਰਾ ਮੰਗ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਕੌਨ ਆਏ ਮੀਰ ਪਰਦੇਸ ਕੀ ਗਲੀਆਂ ਛੱਡ ਕਰ!

(ਸੰਪਰਕ: 80763-63058)

ਸਫ਼ਾ 3 ਦੀ ਬਾਰੀ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਗਤ ਪੂਰਨ ਬਿਰਤਾਂ...

ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੋ ਗਈ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਅਣਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੋਣੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਡੇਰੇ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਮਸਲਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਭਿੰਨੋਂ ਜੁੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਉਮਰੀ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ ਨਿਬੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਨਵੀ ਹਾਂਦੂ ਕਰਦਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਵੀ ਗਮੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਡੇਰੇ ਦੇ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਉਮਰੀ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਡੇਰੇ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਮਰੀ ਤੇ ਨੇੜੇ ‘ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਵਾਲੇ ਗੱਡੀ ਨਾਲ ਨਰਕ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨੀਰਭ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਉਮਰੀ ਨਰਕ ਵਾਲੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਖਲਨਾਇਕ ਜੱਸਾ ਉਮਰੀ ਨੂੰ ਬਰਦ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨੇੜੇ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛੋਂ ਉਮਰੀ ਵੀ ਜੱਸੇ ਨੂੰ ਪੱਕ ਕੇ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇੜੇ ਦੇਖ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਛੁੱਦ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਉਮਰੀ ਨੂੰ ਤੇ ਬਿਰਤਾਂ ਤੇ ਬਿਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਤੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਜੱਕੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਇਹ ਮੌਕਾ ਮੇਲ ਸਾਰਾ ਤਣਾਅ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਕ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਲਪ

ਡਾ. ਡੀ ਪੀ ਸਿੰਘ

ਉਸ ਰਾਤ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਹਨੇਰੇ ਅੰਬਰ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਾਰਾ ਬਣ ਗਈ। ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਖੜਾ ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਅੰਬਰ ਵਿਚ, ਉਸ ਚਮਕੀਲੇ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਉੱਚਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਿੱਕੀ ਦਾ ਬਚਪਨ। ਨਿੱਕੀ, ਜੋ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਕਲਪਨਾ ਸੀ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ।

ਕਦੇ ਉਹ ਲੁਕਣਮੀਟੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਛੁਹਣ-ਛਪਾਈ। ਇਸ ਮੌਤੀਆਂ ਜੜੀ ਅੰਬਰੀ ਛੱਤ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਹੀ ਥਾਤਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। 'ਕੀ ਉਹ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਜਾਂ ਥਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਇਕੱਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਡੈਡ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਵੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਘਰ ਚੌਤੇ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ?' ਪੁਰਬੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਰਾ ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ ਉੱਚਾ ਉੱਠਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੇ ਜਦ ਉਹ ਪੂਰੇ ਸਿਖਰ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕੋਲ ਅਚਾਨਕ ਅਲਪ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਕਿੱਨੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜੋ ਹੁਣ ਧਾਂਤ ਦੇ ਬਣੇ ਸਿਲੰਡਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਧਰਤੀ ਗਿਰਦ ਚੱਕਰ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੱਤ-ਛਾਤ ਦੇ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ? ਗਿਰਧਾਰੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਉੱਬਲ-ਪੁੱਬਲ ਸੀ।

ਉਹ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੱਤ-ਛਾਤ ਦੇ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ? ਗਿਰਧਾਰੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਉੱਬਲ-ਪੁੱਬਲ ਸੀ।

ਮਿਲਟਰੀ ਦਫਤਰ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਈ-ਮੇਲ ਉਸ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਆ ਗਈ, ਲਿਖਿਆ ਸੀ: 'ਪੁਲਾੜੀ ਸਟਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਆਪ ਦੀ ਬੇਟੀ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।' ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਿਆ। ਹੋਰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਉਹ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਪੰਛੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗਾਹਕ ਉਸ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਤੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੋਇਆ।

'ਗਿਰਧਾਰੀ! ਕੀ ਕਲਪਨਾ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੈ?' ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ?' ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ।

'ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।' ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ।

ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਉਸ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਤਾਂ ਖਿਆਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਉਹ ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦ ਟੀਵੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਟਰੱਕ ਦੁਕਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆ ਖੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਕਹਿ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦ ਇਕ ਸਾਊ ਜਿਹੀ ਔਰਤ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, 'ਸਰ! ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕੋ।'

ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਨਿੱਕੀ ਬਾਰੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਕਾ-ਮੇਲ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਔਰਤ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਕੁੜੀ ਹੋਵੇ, ਜਦ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸੱਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਗਿਰਧਾਰੀ ਨੇ ਰੋਜ਼ ਵਾਂਗ ਕੁਝਤਾ-ਪਜ਼ਾਮਾ ਪਾ, ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ ਸਵੈਰ ਪਹਿਨ, ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ, ਨਿੱਕੀ ਦੁਆਰਾ, ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ, ਉਸ ਲਈ ਤਰਫੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਜੈਕਟ ਪਾ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸੂਰਜ ਦੇ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਮਿਲਟਰੀ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਆਈ ਪਹਿਲੀ ਈਮੇਲ ਵਿਚ ਨਿੱਕੀ ਦਾ ਪੁਲਾੜੀ ਵਾਹਨ ਅੱਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੱਜ ਕੇ ਦਸ ਮਿੰਟ ਉੱਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਵੱਜ ਤੋਂ

ਡਾ. ਡੀ ਪੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕ ਲੇਖ ਲਿਖੇ। ਡੀ ਪੀ ਸਿੰਘ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਪੁਲਾੜ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਗਈ ਜਾਨ ਬਾਰੇ ਹੈ ਇਹ ਕਹਾਣੀ। ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ 'ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ' ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸੁਆਲ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਕਹਾਣੀ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਾਰਾ

ਬਾਅਦ ਹੀ ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਘੁਸਮੁਸੇ ਵਿਚ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਟਿਮਟਿਮਾਹਟ ਦੇਖਣੀ ਚੰਗੀ-ਚੰਗੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਹਨੇਰੇ ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਟਿਮਟਿਮਾਹਟੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰੋਣਕ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰੀ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ ਕਿ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ, ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਉਸ ਦਾ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਤੇ ਰਾਧਾ, ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਆਉਂਦੇ। ਜੋ ਕਦੀ ਅਚਾਨਕ

ਕੋਈ ਤਾਰਾ ਟੁੱਟਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਰਾਧਾ ਝੱਟ ਦੁਆ (ਮਨਚਾਹੀ ਖਾਹਸ਼) ਮੰਗਣ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦੀ।

ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸੀ। ਅੱਜ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਲਗਾਓ ਜੁੜਿਆ ਸੀ, ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੜੇ ਅੰਬਰ ਨਾਲ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਾਂਝ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ।

ਰਾਤ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। 'ਹਨੇਰੇ ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਜਗਮਗ ਕਰਦੇ, ਡਲੁਕਾਂ ਮਾਰਦੇ, ਟਿਮਟਿਮਾਹਟੇ ਤਾਰੇ ਜੀਵਨ ਰੋਮ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਭਰਪੂਰ ਨੇ।' ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਸੀ। ਤਦ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰ ਲਈ। ਕੁਝ ਲਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਕੁਝ ਪੀਲੇ, ਕੁਝ ਸੰਤਰੀ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵੀ।

ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਦੀ ਯਥ ਰਾਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਹ ਸਵੈਦ ਪੂੰਝੇ ਵਰਗਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਰਾਤ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਚਟਕ ਸੀ, ਵਿਚਿੱਤਰ ਜਿਹਾ ਨਿਰਾਲਪਣ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ-ਘੜੀ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ, ਰਾਤ ਦੇ ਨੌਂ ਵਜ ਕੇ ਅੱਠ ਮਿੰਟ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੀਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੜਕਦੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ, ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਆਪਣੇ ਜਗਮਗ ਕਰਦੇ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ, ਤਾਰਿਆਂ ਜੜੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦੀ ਖੁਦ ਇਕ ਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਚਮਕਦਾ ਤਾਰਾ ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ ਚੱਲਦਾ, ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਖਿਤਿਜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਗਹਿਰਾ ਸਾਹ ਲਿਆ, ਇਕ ਮਾਣਮੱਤਾ ਸਾਹ।

ਤਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ, ਨਿੱਕੀ ਨੂੰ ਬਾਏ-ਬਾਏ ਕਰਦਾ, ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਹਿੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੱਲ ਰਹੇ ਰੋਸ਼ਨ ਤਾਰੇ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਖਿਤਿਜ ਕੋਲ ਅਲਪ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਧਾ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ ਤੇ ਉਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦੁਆ ਮੰਗਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਨਿੱਕੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਦੀ ਦੁਆ ਮੰਗੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਾਸਤੇ ਦੀ ਚਾਹਤ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਦਿਲੀ ਅਸੀਸ ਵਿਚ ਲਪੇਟ, ਤਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਮਿਲਟਰੀ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਕੱਲ੍ਹ ਆਈ ਈਮੇਲ ਵਿਚ ਨਿੱਕੀ ਦੇ ਵਾਪਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਉਤਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਭਲਕ ਦਾ ਲਿਖਿਆ

ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ ਉਹ ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੱਜ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸੀ। ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ। ਨਿੱਕੀ ਦੀ ਆਮਦ ਦੀ ਆਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਉਸ, ਨਿੱਤਨੇਮ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ, ਨਾਬੜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਜ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ ਦੀ ਸੂਰਖੀ ਪੁਲਾੜੀ ਸਟਲ ਦੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਸੂਰਖੀ ਹੇਠ ਨਿੱਕੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅੱਜ ਵੀ ਦੁਕਾਨ ਉੱਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਆਮ ਵਰਗੀ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕੋਈ ਗਾਹਕ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲੈਂਦਾ, 'ਗਿਰਧਾਰੀ! ਮੈਂ ਰੋਗਨ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਬੇਫਿਰ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈਂ ਜਦ ਕਿ ਤੇਰੀ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਧੀ ਇੰਨੀ ਦੁਰ ਬੇਕਿਆਸੇ ਆਸਮਾਨੀ ਖਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ।'

'ਹਾਂ! ਚਿੰਤਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹੋ ਹੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਉਡਾਰੀ ਭਰਨ ਦੀ।'

'ਗਿਰਧਾਰੀ! ਕੀ ਉਹ ਅੱਜ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ ਹੈ?'

'ਹਾਂ! ਹਾਂ! ਇਹੋ ਹੀ ਖਬਰ ਹੈ।' ਉਸ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਬੋਲ ਸਨ।

'ਬੜੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਲੱਖਣ ਬੇਟੀ ਦਾ ਬਾਪ ਹੋਣਾ।'

ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ, ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਪੀਘਾਂ ਝੁਟਦੀ। ਚੋਨ-ਤਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਥਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੀ। ਨਿੱਕੀ ਨਾਸਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲੀ ਜੈਕਟ ਤੇ ਨੀਲੀ ਜੀਨ

ਵੱਸ, ਇਸ ਦੇ ਖੱਬੇ ਵਿੰਗ ਦੀਆਂ ਤਾਪ-ਨਿਰੋਧਕ ਟਾਇਲਾਂ ਉੱਖੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸੀ ਦੌਰਾਨ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਵਾ-ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਗਰਮ ਗੈਸਾਂ ਨੇ ਸਟਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤ ਵਧੇਰੇ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਸਟਲ ਅੱਗ ਦਾ ਗੱਲਾ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਲ ਕੇ ਰਾਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਜਦ ਤੱਕ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦਿਹ ਰੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੋ?' ਫੌਜੀ ਜੁਆਨ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ।

'ਇਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਲਈ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਹਿਰੀ ਸੋਵੈਦਨਾ, ਡੂੰਘੀ ਹਮਦਰਦੀ ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਯਕੀਨ ਨਿਸ਼ਾਣੀ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ।'

'ਧੰਨਵਾਦ!'

'ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਆਪ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੇ।'

'ਨਹੀਂ!'

'ਮਾਫ ਕਰਨਾ, ਸਰ! ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ।' ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਅੰਬਰ ਦੇ ਪਿਲਾ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਟਿਕਾ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਆਪਣੇ ਜਗਮਗ ਕਰਦੇ ਰੱਬ ਉੱਤੇ ਸਵਾਰ ਤਾਰਿਆਂ ਜੜੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਥੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਾਰਾ ਚਲੁਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੜੀ ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਓਰਾਇਨ ਤਾਰਾ-ਸਮੂਹ ਬਣਤਰ ਦੇ ਬੀਟਲਜ਼, ਤੇ ਰਾਇਜ਼ੋਲ ਤਾਰੇ ਟਿਮਟਿਮਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਪਹੁੰ ਟਾਉਂਦਾ, ਤੇ ਜੈਮਿਨੀ ਤਾਰਾ-ਸਮੂਹ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਪਹੁੰ ਸੀ ਕੈਂ ਤੇ ਸੈਨ-ਸਿਸਟਰਜ਼ (ਪਲੇਡੀਅਸ) ਤਾਰਾ-ਬਣਤਰਾਂ। ਅਤੇ ਉਹ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਸੀ ਲਾਲ ਭਾਗ ਮਾਰਦਾ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ।

'ਨਹੀਂ!' ਉਸ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹਾ। ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਨਜ਼ਰ ਝੁਕਾ ਲਈ।

'ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ, ਸਰ! ਠੀਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ। ਸੱਚ ਹੀ ਅੱਜ ਤਾਰੇ ਕਿੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।'

'ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੋਹਣੇ।' ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਦੁਪਹਿਰ ਕਦ ਦੀ ਚਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਸੂਰਜ ਦਾ ਲਾਲ ਗੱਲਾ ਦਗ-ਦਗ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਲੰਮੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਹਰ ਤਾਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਘੁਸਮੁਸਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਿੱਕੀ ਵਾਲੀ ਜੈਕਟ ਪਹਿਨੀ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚੜੇ ਵਿਚ ਕੁਰਸੀ ਡਾਹ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ ਅੰਬਰ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਟਿਮਟਿਮਾਹਟੇ ਤਾਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ

ਪਹਿਨੀ ਛੋਟਕੀ ਜਿਹੀ ਮੁਟਿਆਰ। ਡੈਡ! ਪੁਲਾੜੀ ਸਟਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਂਚੀ-ਪਰਖੀ ਵਾਹਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਲਕਾ-ਪਿੰਡ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ।

ਵੇਸੇ ਕੀ ਕਿਸੇ ਉਲਕਾ-ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੁਲਾੜੀ ਸਟਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲੱਗਭੱਗ ਜ਼ੀਰੋ ਹੀ ਹੈ। ਡੈਡ! ਪੁਲਾੜੀ ਉਡਾਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਦ ਆਨਲਾਈਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੇ।

ਉਹ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਛੱਤ-ਛਾਤ ਦੇ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ? ਗਿਰਧਾਰੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਰਭਾਣਾ ਸੀ।

ਦੁਪਹਿਰ ਕਦ ਦੀ ਚਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਸੂਰਜ ਦਾ ਲਾਲ ਗੱਲਾ ਦਗ-ਦਗ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਲੰਮੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਹਰ ਤਾਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਘੁਸਮੁਸਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਿੱਕੀ ਵਾਲੀ ਜੈਕਟ ਪਹਿਨੀ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚੜੇ ਵਿਚ ਕੁਰਸੀ ਡਾਹ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ ਅੰਬਰ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਟਿਮਟਿਮਾਹਟੇ ਤਾਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ

ਬਾਲ ਕੋਨਾ

ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ ਪੰਕਜ ਦੀ ਬੁਰੀ ਆਦਤ

ਪੰਕਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਪੰਕਜ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾੜੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਸਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਪੈਨ ਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਗੋਪੀ ਦੇ ਬਸਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕੱਚ ਕੇ ਖਾ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਗੋਪੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਪੰਕਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ, ਪਰ ਪੰਕਜ ਦੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਜੂ ਨਾ ਸਰਕੀ। ਤੰਗ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਬੁਲਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਹੋਰਨਾਂ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਪੰਕਜ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਨੂੰ ਤਾੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਲਟਾ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ? ਪੰਕਜ ਦੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾੜੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ

ਫਲ ਪੁੱਤਰੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰੀ। ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਇਹ ਹਰ ਕਮੀ ਪੂਰੀ।

ਗਰਮੀ 'ਚ ਖਾਓ ਅੰਬ, ਅਨਾਰ, ਪੀਤਾ, ਜਾਮੁਣ ਤੇ ਅੰਗੂਰ ਚਾਰ, ਲੀਚੀ, ਚੀਕੂ ਫੇਸ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ। ਪੁੱਤਰੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰੀ।

ਸਰਦੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਅਮਰੂਦ ਬੇਰ, ਕੋਲਾ ਕੀਵੀ ਸੰਗਤਰੇ ਖਾਓ ਸੇਰ, ਖਜੂਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਬਣਾਓ ਦੂਰੀ। ਪੁੱਤਰੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰੀ।

ਕੇਵਲ ਅਨਾਜ ਹੀ ਨਾ ਕੰਮ ਆਵੇ, ਠੀਕ ਉਹ ਹਰੇ ਜੇ ਇਹ ਵੀ ਖਾਵੇ, ਖੂਬ ਦੁੱਧ ਪੀਓ ਜੇ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਰੀ। ਪੁੱਤਰੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰੀ।

'ਲੱਡਾ' ਸਰ ਲਾਉਂਦਾ ਪਿਆ ਹੋਕਾ, ਨਿਕਲੇ ਨਾ ਦਾਅਵਾ ਉਹਦਾ ਛੋਕਾ, ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੂਰੀ-ਸੂਰੀ। ਪੁੱਤਰੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰੀ।

- ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਪਰਮਾਣੀ - ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਡਾ

ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਸਕੂਲ

ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਸਕੂਲ ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ। ਬੇਟਾ ਹੁਣ ਪੜ੍ਹਨੇ 'ਤੇ ਲਾਓ ਝੁੱਟੀਆਂ।

ਪੂਰਾ ਜੂਨ ਮਹੀਨਾ ਤੁਸੀਂ ਘਰੇ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਾਪੋ ਖੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਘੱਟ ਬਰੇ ਹੋ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਖੂਬ ਨੀਦਾਂ ਝੁੱਟੀਆਂ। ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਸਕੂਲ ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ।

ਬੂਆ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾਸੀ ਕੋਲ ਗਿਆ ਹੋਊ, ਕਿਸੇ ਨਾਨੀ ਪਿੰਡ ਜਾ ਮਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੋਊ, ਕਿਸੇ ਨਾਨੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨੇ ਘੁੱਟੀਆਂ। ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਸਕੂਲ ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ।

ਕਈਆਂ ਕੰਮ ਝੱਟ ਨਿਬੇੜ ਦਿੱਤਾ ਹੋਣਾ, ਅੱਠ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤੇ-ਚਿੱਤਾ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਤਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਝੁੱਟੀਆਂ। ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਸਕੂਲ ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ।

'ਲੱਡੇ' ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਮਨ ਕਰ ਲਓ ਇਕਾਗਰ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰੋ ਵਗੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਾਗਰ, ਖੇਡ, ਘੁੱਮ ਕੇ ਨਾ ਬਹੁਤ ਮੱਸਾਂ ਝੁੱਟੀਆਂ। ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਸਕੂਲ ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ। - ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਡਾ